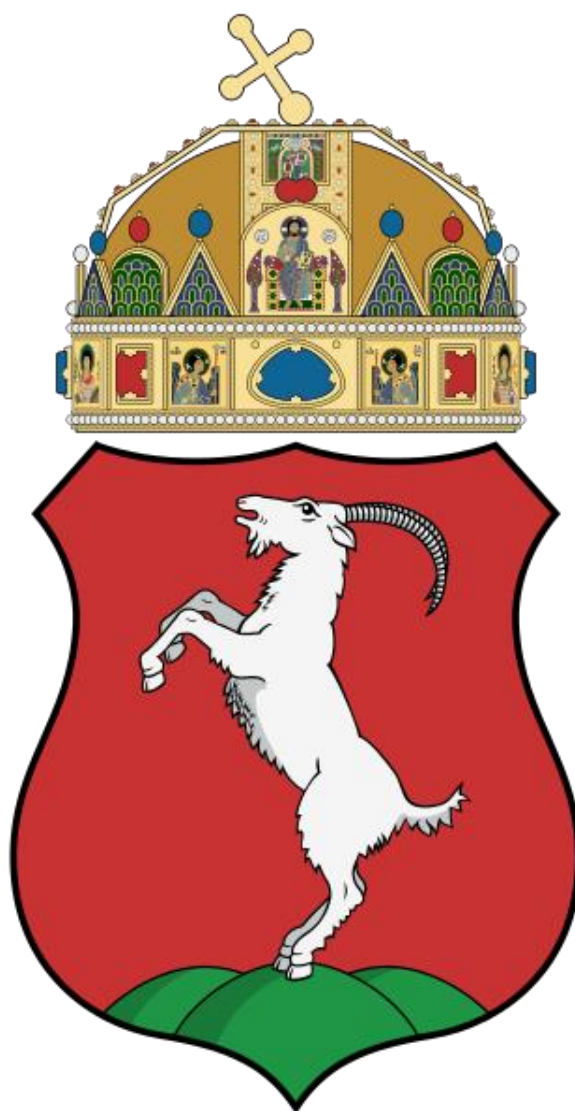

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának Társadalmi Felzárkózási Stratégiája és Akcióterve

Forgács István
Romaügyi szakértő

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
1. rész	
A Stratégia szerkezete, módszertana	5
2. rész	
Település-kategorizálás a társadalmi felzárkózás folyamatában	5
3. rész	
Ágazati megállapítások és az eredményes társadalmi felzárkózáshoz szükséges jövőkép.....	7
Akcióterv Kecskemét Megyei Jogú Város Társadalmi Felzárkózási Stratégiájához.....	21
Zárszó	32

Vezetői összefoglaló

a) Miért készült el a Társadalmi Felzárkózási Stratégia?

Azért, hogy Kecskemét **biztos szakmai háttérrel, proaktívan készülhessen azokra a kihívásokra, nehézségekre**, amelyek esetleg a jövőben megjelenhetnek a település és a közösség életében, elsősorban a társadalmi együttélés, valamint a gazdasági versenyképesség szempontjait, elvárásait figyelembe véve. A dokumentum elkészítésének legfontosabb indokai az alábbiak.

A Társadalmi Felzárkózási Stratégia elkészítésének céljai:

- megmaradjanak a kedvező gazdasági eredmények és kilátások;
- használható, esetenként már máshol is kipróbált intézkedések, megoldási javaslatok segítsék a meglévő, vagy várhatóan később jelentkező társadalmi problémák megoldását;
- csökkenjen azoknak a száma, akik számára a társadalmi felzárkózás még a kedvező gazdasági folyamatok közepette is nehézkes;
- belső felelősség ébredjen a hátrányos helyzetű/sérülékeny csoportokban, illetve tudatosabb magatartásra lehessen őket készíteni;
- a lehető legtöbb helyben élő lakost lehessen bevonni a város fejlesztéséhez szükséges feladatok meghatározásába és ellátásába;
- a város elkövetkezendő 8-10 évében szükséges közfeladat-ellátási igények és szükségletek meghatározásra kerülhessenek.

b) Mely területeken látja úgy a Stratégia, hogy feladatok, beavatkozások szükségesek?

A város immár lassan egy évtizede eredményesen fejleszti gazdaságát (illetve hangsúlyosan kultúráját, turizmusát is). Ennek a folyamatnak a megtartása, esetleges további növelése minden helyi és környékbeli ember önálló érdeke, valamint a helyi vezetők, döntéshozók, közfeladat-ellátók egyértelmű kötelessége és felelőssége. Ezért szükségesnek tarjuk meghatározni egy ilyen dokumentumban a releváns aktorok számára fontos ágazati feladatokat. Ezek a következők.

- **Munka világa** – a gyakorlati foglalkoztathatóság növelése partnerségben a kormányzati szereplőkkel, valamint a for profit szektor tagjaival.
- **Oktatás** – az eredményes iskolai részvétel minimumainak meghatározása, az úgynevezett *Tanulási pályamodell* elnevezésű kísérleti program részletes kidolgozása és alkalmazása.
- **Egészségügy** – a tudatosabb egészségügyi magatartás előmozdítása, elsősorban a hátrányos helyzetű közösségekben, valamint az úgynevezett sérülékeny csoportokon belül. Kiemelt kérdéskör a tudatos gyermekvállalás és a drogprevenció problémája – ez utóbbiak más területeken is elemzésre kerülnek majd.
- **Lakhatás** – a város önálló lakhatási stratégiája nem pusztán a társadalmi felzárkózásban érdekelték számára fontos, hanem minden itt élő számára is, illetve érinti mindazokat, akik a környék településeiről vagy éppen távolabbról tervezik a városba költözésüket az itt elérhető munkalehetőségek miatt.

- **Közfeladat-ellátásban való aktívabb részvétel és szerepvállalás** – hogyan kínálhatja a város a társadalmi felzárkózásban érintett csoportok számára az előbbre jutást az által, hogy segíti a közfeladat-ellátásában való megjelenésüket.
- **Társadalmi együttélés és társadalmi szolidaritás** – hogyan segíthetik önmagukat és egymást az egyes kisebbségek, sérülékeny csoportok és a többségi társadalom. Ugyanitt lesz fontos a helyi közvélekedés formálásának a kérdése is, amely egy korábban nehézkes témakört (társadalmi felzárkózás) tehet fontossá, prioritássá, világos és egyértelmű gondolatok mentén megélhetővé a helyben élők számára.

c) Melyek a dokumentum eredményességi elvárásai?

Nagyon fontos, hogy nemcsak a célok esetében, de az eredmények tekintetében is meghatározzunk rövid-, illetve középtávúakat. Az alábbi eredmények elérése kiemelten fontos a társadalmi felzárkózás sikeressége szempontjából.

- **Csökkenjen a betöltetlen álláshelyek száma** – reális remények szerint akár a felére is az elkövetkezendő 3 év során. Ez nyilván nemcsak a helyben élőkkel teljesíthető, de minél nagyobb arányban lépnek be a munkaerőpiacra azok, akik eddig nem voltak annak részei, annál egyértelműbb lesz a társadalmi felzárkózás folyamatának sikere.
- **Növekedjen az iskolázottság** – ezzel párhuzamosan csökkenjen az iskolai lemorzsolódás. Az előző pontban meghatározott folyamat csak akkor lesz eredményes, ha lesz kikkel, lesz megfelelő végzettséggel bíró emberekkel betölteni az üres álláshelyeket. Az elkövetkezendő 3-5 év során az iskolázottsági mutatók mérése fontos feladat, hogy érdemi számokkal lehessen igazolható a folyamat hatékonysága. Valós esélye van annak, hogy a 35 év alatti, mindeztidig végzettséget nem szerzett fiatalok közül az elkövetkezendő 5 év során akár 300-500 fő is legyen, aki szakmát szerez a helyi szakképzési centrumban (ezek nem mindegyike lesz kecskeméti, de ha helyben talál munkát, akkor az érték lesz a város számára).
- **Csökkenjen az iskolai erőszak és konfliktus-veszély.** Ez jelenleg még egy fejlődő, növekvő pályán lévő folyamat, amelynek okai ugyan ismertek, de a megoldás felé való elmozduláshoz új intézkedések, új szakmai javaslatok szükségesek.
- **Javuljon a közfeladat-ellátók motiváltsága, szakmai felkészültsége, illetve a közfeladat-ellátás minősége.** Az érdekeltek körében előzetesen végzett felmérések azt igazolták, hogy kardinális kérdés lesz a továbbiakban, hogy azok a személyek megfelelő szakmai támogatást kapjanak, akik a legkülönbözőbb területeken közfeladatokat látnak el.
- **Történjen meg a város teljes akadálymentesítése,** illetve növelni lehessen a fogyatékkal élők közösségi programokban való részvételét, megjelenését.
- **Növekedjen a társadalmi felzárkózás folyamatához értő szakemberek száma,** illetve az önkormányzat készítsen vagy készíttessen el egy legalább 30 főt tartalmazó és folyamatosan bővülő adatbázist olyan szakemberek adataival, szakmai referenciáival, akik a jövőben alkalmasak lesznek az adott kérdéskörben megvalósuló projektek tervezésére, eredményes megvalósítására.

1. rész

A Stratégia szerkezete, módszertana

A stratégia több fontos részre osztható, amelyek között szerepelnek az egyes ágazati területekre vonatkozó megállapítások is, ugyanakkor több olyan egyéb tartalom is bekerül, amelyek segítenek a jelenlegi általános magyar társadalmi, gazdasági környezetben elhelyezni a város társadalmi felzárkózással kapcsolatosan elvárható vállalásait. Ez utóbbiak kiemelten fontosak, vállalásokra van ugyanis szükség ahhoz, hogy eredmények szülessenek, miközben minden egyes érintett aktor tisztában van a saját felelősségével.

A Stratégia 3 nagyobb egységre osztható:

- **Település-kategorizálás a társadalmi felzárkózás folyamatában**
- **Ágazatai megállapítások és jövőbetekintés**
- **Akcióterv és ajánlások**

A Stratégia kidolgozásának módszertana

A Stratégia kidolgozása korábbi szakmai tapasztalatok, országos és helyi intézkedések ismerete és felhasználása, valamint helyben megtörtént felmérések és személyes egyeztetések, szakmai interjúk alapján történt. A megállapítások igyekeztek figyelembe venni, hogy a város milyen szakmai, személyi és pénzügyi erőforrásokkal bír, és olyan javaslatokat megfogalmazni, amelyek az elkövetkezendő években akár saját erőből, akár kormányzati, vagy Európai Unió források felhasználásával megvalósíthatók.

A Stratégia általában véve társadalmi felzárkózást céloz, ugyanakkor két dolgot mindenképpen szeretett volna elkerülni. Egyrészt, hogy ez kizárólag a legrelevánsabbnak tűnő célcsoportra (helyi roma közösség) vonatkozzon, másrészt, hogy ez a célcsoport ne legyen mégiscsak meghatározó a Stratégiában, mivel leginkább ők azok, akikkel kapcsolatban reális és teljesíthető jövőképet és feladatsort kell meghatározni.

2. rész

Település-kategorizálás a társadalmi felzárkózás folyamatában

A település-kategorizálásra azért van szükség, hogy el tudjuk helyezni Kecskemét városát Magyarországon a hasonló méretű és hasonló adottságú települések között. Nyilván ez az összehasonlítás nem lehet teljesen objektív, ugyanakkor abból adódóan, hogy hasonló összevetések nem is nagyon voltak még Magyarországon (különösen hasonló stratégiák részeként nem), mindenképpen hasznosnak tűnhet minden megállapítás, amit majd mindez magával hozhat. Természetesen nagyon sok egyéni szempont van, amit ilyenkor figyelembe kell venni, viszont azt a laikus állampolgár is meg tudja ma ítélni Magyarországon, hogy egy dunántúli, a bevételeit elsősorban a turizmusból nyerő fürdőváros, és egy észak-alföldi, korábban a mezőgazdaságban érdekelt mezőváros nem tudja ugyanazt az életszínvonalat, lehetőségeket, szolgáltatásokat kínálni az ott élőknek. Látható, hogy a belső társadalmi változásai, felzárkózási/gyarapodási folyamataik is különböznek. Az előbbiben ez lassabb és felfelé haladó pályát jelent sokszor (pl. Zalakaros, Hévíz, Sárvár esetén), a másodiknál gyorsabb, és egyfajta lejtmenetet kínál az ott élő közösség akár nagyobb részének, vagy szinte egészének is (pl. Törökszentmiklós, Szerencs, vagy Karcag esetében). Azaz, **település és település között komoly különbségek figyelhetők meg**, és az, hogy milyen jövő vár rájuk, sokszor nem csak az adott településvezetők rátermettségén, felkészültségén múlik, hanem a

település múltján, történelmén, a helyben lévő közösség belső értékein, a földrajzi elhelyezkedésén, vagy esetleg a politikai kapcsolatokon, illetve a nemzetgazdaság egyes szakpolitikai prioritásain is.

Ma Magyarországon **3 egyértelmű kategóriába lehet sorolni** a körülbelül 100 000 fő lakosságú, vagy annál nagyobb vidéki városokat. Ez a 3 kategória az alábbi:

- **Társadalmi leszakadást megélt város**
- **Társadalmi leszakadás megállítását igénylő város**
- **Társadalmi felzárkózásba még befektetni képes város**

Milyen helyzetben van mindezek alapján Kecskemét, a társadalmi felzárkózásba még befektetni képes város?

Az biztosnak látszik, hogy a **kiemelten komoly gondokat jelző viszonyok egyáltalán nincsenek jelen a városban**. A települést és vezetőit érdekli a város sorsa, és hajlandó kellő nyitottsággal viszonyulni a társadalmi felzárkózás folyamatához, azaz előretekint, intézkedésekben gondolkodik, vállalja, hogy a témát a helyi diskurzus részévé teszi, valamint áldoz rá, mert mindinkább egyfajta befektetésként tekint a társadalmi felzárkózásra. **Ha a helyi társadalom szövetében meg is jelennének felfeslések, azokat kijavítani és nem eltakarni szeretné.** Általános jellemzői egy ilyen városnak az alábbiak:

- Gazdasága erős.
- Képzett humán-erőforrása gyarapodik.
- Közfeladat-ellátói jól teljesítenek.
- Fejlesztéspolitikáját megpróbálja úgy alakítani, hogy az a lehető leghosszabb távra fogalmazzon meg víziókat.
- A társadalmi felzárkózást és a gazdasági sikerességet összeköti, egyiket a másiktól próbálja meg eredeztetni. Hisz abban, hogy az erősödő társadalmi felzárkózás jobb munkaerő-kihasználtságot eredményez, az erős gazdaság pedig engedi a társadalmi felzárkózást segítő kezdeményezéseket, programokat finanszírozni.
- Komplex lakhatási koncepción dolgozik, amelynek részesei a társadalmi felzárkózásban is érintett csoportok tagjai.
- Nyitott, egymást segítő helyi társadalmat épít, különös tekintettel a közösségi szolidaritásra és önkéntességre, a közösségi belső erőforrásokra.

Nyilván problémákkal, gondokkal Kecskemét városa is küzd, mint ahogyan az is egyértelmű, hogy további nehézségek jelentkeznek majd a későbbiekben is, de ezeket tiszta fejjel látni, őszintén megvitatni, és a lehető legkorábban tenni a megoldásukért az a magatartás, amit egy felelős település, illetve annak vezetése megtehet ma Magyarországon. Nagyon fontos, hogy a város megértette, **csak akkor tartható fenn hosszútávon a gazdasági prosperitás, ha nem engedi a társadalmi leszakadási folyamatokat erősödni, felgyorsulni**, illetve mindent megtesz azért, hogy a korábbiaknál tudatosabban értsék meg a helyben élő hátrányos helyzetű csoportok tagjai, hogy az oktatás a kulcs a szakmaszerzéshez és a későbbi elhelyezkedéshez. A végzettség elengedhetetlen feltétele annak, hogy az elsődleges munkaerőpiacon megjelenhessenek akár a fiatalabb, akár a már kevésbé fiatal munkavállalók.

A gazdaságilag erős városnak folyamatosan szüksége van a felkészült és képzett munkaerőre, amelynek folyamatos utánpótlása, biztosítása egyfajta garancia is arra, hogy a település hosszú távon sikeres maradhasson.

3. rész

Ágazati megállapítások és az eredményes társadalmi felzárkózáshoz szükséges jövőkép

A társadalmi felzárkózás vonatkozásában gyakran kerül megjelölésre a következő, klasszikusnak is tekinthető 4 nagy beavatkozási terület:

- oktatás,
- lakhatás,
- foglalkoztatás,
- egészségügy.

Természetesen nem vitatható, hogy ezek kiemelten fontos kérdéskörök, ugyanakkor ennél sokkal összetettebb, hogy mire és hogyan van szükség egy helyi közösségben, amikor a felzárkózás igénye, illetve szüksége egyértelművé válik. A fenti 4 nagy témakör elsősorban a felzárkózás **elsődleges célcsoportjait helyezi a fókuszba** (többnyire a *mélyszegénységben élőket, a romákat, a fogyatékkal élőket, illetve más sérülékeny csoportokat*), miközben biztosak lehetünk abban is, hogy a sikeres társadalmi felzárkózási folyamatokban azok a szempontok, igények is jelen kell, hogy legyenek, amelyek a másik oldalakat kísérik. A „másik oldalak” ebben a vonatkozásban **a többségi társadalom csoportjait jelentik, a politikai- és szakmapolitikai döntéshozókat és döntés-előkészítőket (szakembereket)**, vagy éppen azokat a **közfeladat-ellátókat**, akik maguk is aktív formálói annak, hogy hogyan sikerül egy-egy közösséget, leszakadt csoportot közelebb hozni a többség általános sztenderdjeihez. Ők maguk is kiemelten fontosak, mégis úgy tűnik, hogy méltatlanul kevés szó esik róluk, illetve kevés erőforrás vagy intézkedés segíti őket abban, hogy az alapfeladatként általuk ellátandó feladat mutasson túl egy kicsit a napi rutinjukon, és eredményes társadalmi felzárkózást segítsen elő. Ugyanígy fontos, hogy beszéljünk arról, hogy az egyes csoportok, közösségek **mit tehetnek saját magukért, önmaguk hogyan segíthetik elő a tagjaik, vagy a csoport egészének (nagy részének) az előbbre jutását, társadalmi felkapaszkodását**. Ha e szempontok szerint nézzük, akkor a legfontosabb, immár specializáltabb intézkedési területek az alábbiak lehetnek:

- az oktatás tudatosabb kihasználása,
- az oktatásra, végzettségre épülő foglalkoztathatóság növelése,
- az egészségügy tudatosabb használata, érdemi megismerése,
- lakhatás saját, valamint közösségi erőből való erősítése,
- a közfeladat-ellátókkal való tudatosabb és eredményesebb együttműködés meghatározása és fenntartása,
- a tudatosabb közösségfejlesztés és belső egymásra támaszkodás (család, lakókörnyezet, saját önálló közösség).

Nyilván elképzelhetők más megközelítések és szempontok az ágazati beavatkozások meghatározásakor, de az első 4 témakör mindenképpen kiemelt jelentőségű, hiszen a mai világ **a munkaalapú társadalmak halmaza**, a munkához pedig képzettség és végzettség kell. Fontos, hogy egyértelmű legyen a következő alapvetés.

A munkát jó minőségben egészséges ember tudja elvégezni, akinek a szociális közege is megfelelő, van hol laknia, valamint általában körülveszi magát olyan társas környezettel (családdal), amely a belső lelki békéjéhez hozzájárul, valamint olyan háttérrel, segítséget kínálhat, amelyre támaszkodhat majd az élete során.

Mindezek mellé fontos meghatározni azokat a tényezőket is, amelyek a közösségi erőforrásokra vonatkoznak, valamint azokra a más társadalmi csoportokra, illetve velük való relációkra, amelyek általánosságban határozzák meg, hogy maga az ember milyen jogszabályi, hatósági környezetben él, illetve milyen segítségre számíthat onnan, valamint hogy milyen elvárások, kötelezettségek fogalmazódnak meg vele szemben. Fontos mindezek mellett a társadalomban a más emberek felé tanúsított saját, vagy szűkebb környezetében tapasztalható hozzáállás is, amellyel ő aktívvá teszi és segíti a társadalom nagy egészén belül formálódó a kapcsolatait, viszonyait.

Ha mindezek érvényesülni tudnak, akkor **egy társadalmi felzárkózásban érintett ember önmaga is tud tenni azért, hogy változtatni tudjon azon a helyzeten, amely miatt a felzárkózásnak ő valódi célcsoport alanyaként definiálható.** Itt még el kell mondani, hogy nagyon fontos annak a gondolatnak is a megjelenítése, hogy **a társadalmi felzárkózási folyamat alanyának lenni sokszor egyáltalán nem könnyű feladat.** El kell fogadniuk az embereknek, hogy ők ennek a részesei, ugyanakkor arra is ügyelni kell, hogy ne kerüljenek a másik szélsőséget megélve egy úgynevezett „kollektív áldozati látásmódba vagy szerepbe”, azaz ne jellemezze őket az az attitűd, hogy a többségi társadalomnak egyszerre kellene őket a leggyorsabban „megmenteni”.

Ez utóbbi álláspont nagyon sokáig elsősorban a roma közösségekben, valamint a roma közösségeket képviselni kívánóktól hangzott el, aminek az a veszélye, hogy egy, a társadalmi felzárkózásban egyértelműen (sőt, a leginkább!) meghatározható csoport tagjait teszi passzív szereplővé, akik másokra várnak, miközben a sikeres társadalmi felzárkózásban minden érintett aktív szereplőként jelenik meg.

AZ OKTATÁS KÉRDÉSE – AZ OKTATÁS TUDATOSABB KIHASZNÁLÁSA

Fontos leszögezni, hogy az oktatási, illetve a másik 3 klasszikusnak tekinthető ágazati témakörben elhangzó megállapítások sokaknak tűnhetnek evidensnek, ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy talán ez az első olyan lehetőség, ahol ezeket nemcsak összegezni lehet, hanem **konkrét javaslatok kerülhetnek megfogalmazásra – elfogadásuk esetén pedig akár kidolgozásra és megvalósításra is.** *(Zárójeles megjegyzés: a problémák felismerése soha nem volt gond a társadalmi felzárkózás kérdésében. Ellenben az többnyire fejtörést okozott, hogy valódi, gyakorlati megoldásokat kínáló felvetések hogyan lehetnek elfogadtathatók mind a célcsoport, mind a társadalom egésze, mind pedig a politikai és szakmapolitikai döntéshozók számára.)*

Melyek a legfontosabb nehézségek, legkomolyabb kihívások a témakörben?

A társadalmi felzárkózás folyamatában – különösen a roma közösségekkel kapcsolatosan – a köznevelés kérdése nem pusztán az általános iskolától kezdődő kérdéskör, hanem ide tartozik **az óvodai nevelés is már**, hiszen az óvoda és az iskola viszonya napjainkban sokkal jobban összefügg, sokkal meghatározóbb a társadalmi felzárkózás tekintetében, mint korábban bármikor. Egy jól működő államban vagy közösségben a kormány vagy a helyi önkormányzat fel tudja kínálni azokat az intézkedéseket, támogatásokat, szakmai és pénzügyi háttérrel, amelyek megléte esetén nem jellemeznék olyan nehézségek a területet, mint amilyenek most sajnos sok helyen tapasztalhatók. Ma Magyarországon a köznevelési rendszernek komoly társadalmi, felzárkózási problémákat kellene orvosolnia, megoldania. A központilag meghatározott kerettantervek, óvodai programok minden település számára általános

keretfeltétel-rendszert jelentenek, ugyanakkor a gyorsan változó körülmények előbb-utóbb megkövetelik majd, hogy megvitatásra kerüljenek a **változtatást igénylő körülmények**. A legfontosabb határvonal annak a szétválasztása, hogy mennyiben várjuk el az óvodától, hogy segítsen a családoknak a gyermekek nevelésében, korai képesség-fejlesztésében, illetve hogy mennyire tekintünk az óvodára a **gyermekek iskolai teljesítményéhez szükséges előkészítéséért is felelős intézményként**. Sokak szerint az óvoda leginkább a korai közösségi szocializációért felelős intézmény, de vannak olyan megközelítések is, amelyek szerint akár már az iskolai terheléshez való hozzászoktatás is megjelenhet itt, akár sokkal hangsúlyosabban is, mint ahogyan az néhány évtizede még jellemző volt. Azt is érdemes megemlíteni, hogy **a jelenkor társadalmában a társadalmi különbségek, illetve az egyes társadalmi csoportok eltávolodása már itt, az óvodában is megkezdődik**, leginkább azokban a közösségekben, amelyekben a leszakadás folyamata már hosszabb ideje megfigyelhető.

Mindezekből az is következik, hogy eredményes társadalmi felzárkózás ott képzelhető el, ahol már az óvodai nevelésben felismerik az érintett aktorok a kérdés fontosságát, és elősegítik azt, hogy se az óvoda, se az azt követő iskola ne veszítse el a klasszikusnak tekinthető funkcióját. Kevés figyelem jutott rá korábban, de kell róla beszélni: **a célcsoporttal folyamatosan egyértelműsíteni kell, hogy mire való a két intézménycsoport, mit remélhetnek, mit várhatnak el a saját gyermekeikkel kapcsolatban ezekben a rendszerekben, illetve, hogy ők maguk hogyan járulhatnak hozzá, hogy azokban eredményesen teljesítsenek**.

A következőkben azokat a konkrétan megfogalmazható problémaköröket vesszük sorra, amelyek azonosítása és megoldása szükséges a sikeres társadalmi felzárkózáshoz.

a) Az óvodákban az elkövetkezendő évek során megnő a hátrányos társadalmi helyzetű családokból érkező gyerekek száma.

Ezt a megállapítást sokan csak félve merik kimondani, mások viszont harsányan kijelentik akár azt is, hogy már nem csak az iskolák, de az óvodák is „elcigányosodnak”. Utóbbi meglehetősen bárdolatlan és leegyszerűsítő megállapítás, az viszont biztosan kimondható, hogy a hátrányos helyzetű, elsősorban roma közösségekben országos tendencia immár, hogy nő a gyermekek száma. Pontos statisztikai adatok ugyan vannak, de azok nem feltétlenül adnak valós képet a hazai romák lélekszámáról (a legutóbbi népszámlálása **300 000 fő körülire** mérte a hazai roma közösségekhez tartozó emberek számát), illetve a demográfiai dinamikákról egyáltalán nincsenek országosan értelmezhető adatok. Utóbbi területen csak becslések vannak. **Ezek szerint a 10 év alatti korosztályban 18-20 százalék körüli lehet a teljes magyar népességén belül a romák aránya, az 5 év alatti korosztályban viszont ez az arány akár a 23 – 25%-ot is elérheti** az ország egészére vonatkozóan, ami nyilván egyes térségekben nagy különbségeket mutathat, például az észak-keleti megyék viszonylatában. Ez a folyamat nyilvánvalóan kihat az óvodai nevelés általános körülményeire is, akár még egy olyan, jó gazdasági keretek között működő városban is, mint Kecskemét. Fontos leszögezni, hogy nem azért kell ezzel a kérdéssel foglalkozni, mert a roma vagy a hátrányos helyzetű gyerekek más megítélést és bánásmódot igényelnek, hanem azért, mert az óvodapedagógusok egyre gyakrabban szembesülnek azzal, hogy **nő azoknak a gyermekeknek a száma az óvodai intézményekben, akik komoly szocializációs hátrányokkal, nehézségekkel érkeznek, és ezek jelentős hányada roma családban nevelkedik**. Azt is ki kell mondani, hogy a szocializációs problémák leküzdésére jelen körülmények között nem alkalmas az óvoda. A komoly magyar óvodapedagógiai hagyományok még a szocializmus idején is egyfajta védett környezetnek tekintették az óvodát, ahol a társadalmi különbözőségek nem

nyernek teret, és viszonylag egységesen felkészített, hasonló tudásokkal és készségekkel, bár különböző képességekkel bíró gyermekek indulnak el az iskolákba. Ezzel szemben **ma az óvoda az első olyan közeg, ahol a társadalmi felzárkózás egységes kihívásként megjelenik**, és leginkább azért, mert a készségek fejlesztésére sokkal kevesebb idő és energia jut akkor, ha a szocializációs hátrányok leküzdése lesz a mindent felülíró legelső kihívás az óvodapedagógusok számára.

Ma legtöbbször az óvodapedagógus az elsők között szembesül azzal a közfeladat-ellátók közül, hogy milyen hátrányokkal küzd az érintett gyermek és a családja, és neki kell felelősséget vállalnia – sokszor akár döntenie is – abban, hogy hogyan próbálja majd a lehető legtöbb területen segíteni egy-egy kisgyermek sorsát. Erre a kihívásra viszont a mai pedagógusképzés még nincs feltétlenül kellően felkészülve. Egyre gyakrabban fordul elő, **hogy az óvoda nem tudja felkészíteni a hátrányos helyzetű gyerekeket az iskolára**, azaz nem lesznek iskolaérettek, viszont egy, még az óvodánál is szigorúbb és komolyabb elvárásokat támasztó rendszerbe kerülnek úgy, hogy a hiányosságaik nagyon rövid időn belül egészen nyilvánvalóak lesznek. Ennek következtében továbbra is gondot okoz majd a társadalmi elvárásoknak meg nem felelő szocializációs szint. Ráadásul érzékelhető egy tendencia, amely szerint a magyar köznevelési rendszer nem mer élesen belelátni ezekbe az összefüggésekbe, fél a társadalmi reakcióktól, ugyanakkor a saját szempontjából jogosan várja el, hogy az állampolgárok – tartozzanak bármelyik etnikai, vallási vagy nemzeti kisebbséghez – egyformán viszonyuljanak a köznevelésben való részvétel jogszabályi kötelezettségéhez.

Kecskemét városának arra kell felkészülnie, hogy a hátrányos helyzetű csoportok, illetve a roma közösség tagjai által sűrűbben lakott városrészekben is **meg fog nőni az óvodákban az ezekből a családokból érkező gyermekek száma**, ami folyamatos kihívást jelent majd az ottani pedagógusok számára. Éppen ezért segíteni kell abban, hogy az óvodapedagógusok és az érintett családok viszonya a lehető legkonstruktívabb legyen, mindent elkövetve azért, **hogy egyértelműen megfogalmazhatók, majd pedig leküzdhetők legyenek azok a szocializációs nehézségek, amelyeket a gyerekek hoznak magukkal**. Ebben fontos szerepet kell vállalnia a helyi roma nemzetiségi önkormányzatnak, a társadalmi felzárkózással foglalkozó önkormányzati munkatársaknak, a család-és gyermekjóléti szolgálatnak, valamint minden olyan civil szervezetnek, amely munkát, feladatot vállalt a településen az integráció érdekében.

El kell érni, sőt kiemelten fontos célként kell meghatározni, hogy az óvodából az iskolába kerülő gyerekek és a családjaik **a korábbiaknál tudatosabban tekintsenek az iskolára**, és kövessenek el mindent azért, hogy az iskola valóban a lehetőségeket kínálja majd a társadalmi felzárkózásra ahelyett, hogy kötelező rosszként tekintenének rá.

Érdemes megfontolni azt is, hogy a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása érdekében **a saját közegükből érkező, az életkörülményeiket és belső viszonyaikat jól ismerő, a célcsoport tagjai számára hiteles szakemberek is bevonásra kerüljenek az egyes feladatok meghatározásába és ellátásába**.

b) Elveszti értékét az iskola a hátrányos helyzetű közösségekben.

Vitathatatlan, hogy az iskola, a tanulás azért érték, mert segítségével nemcsak, hogy önmagunk leszünk sikeresek, jobb képességekkel és nagyobb tudással bíró emberek, vállalhatjuk könnyebben, megalapozottabban a döntéseinket, de a társadalomnak is

hasznosabb tagjai lehetünk, illetve **olyan eszközök, lehetőségek kerülnek a kezünkbe, amelyekkel magunk formálhatjuk a sorsunkat.** Ha ezt jól kezeljük, jól alakítjuk, akkor kevésbé leszünk kiszolgáltatva másoknak, vagy függünk például az állami gondoskodástól, akár már egészen fiatal korban (közfoglalkoztatás) is.

Az előző probléma meghatározást továbbgondolva kell megemlíteni azt, hogy a hátrányos helyzetű közösségekben gyakran már az óvodáztatás korszakában megjelenik az az attitűd, amely egyfajta nehézségnek, leküzdendő akadálnak tekinti az iskolát. Ennek számos oka lehet, de a témában jártas helyi aktorokkal folytatott egyeztetések leginkább arról számolnak be, hogy akkor a legnehezebb a helyzet, **ha már maga a szülő sem tudta kihasználni a közoktatás-köznevelés nyújtotta a lehetőségeket,** hiszen így ő maga sem tudja a maga valóságában felmérni, hogy mi az, amihez neki is hozzá kell segítenie a gyermekét.

Ha ilyen szocializációs háttérű gyermekből sok jár egy adott iskolába, akkor **egyfajta közösségi értéktelenség jelenik meg az oktatással, tanulással kapcsolatosan,** ami már nemcsak egyéni sorsokat, hanem egy egész közösség rövid- és középtávú jövőjét befolyásolja. Kecskemét viszont nem mondhat le ezekről a gyermekekről sem, hiszen **rájuk ugyanúgy szükség van, lehetőség szerint végzettséggel és kiküszöbölt, megoldott, eltűnt szocializációs hátrányokkal vagy nehézségekkel.** De erről meg kell győzni a hátrányos helyzetű családokat is, és a szemléletformálás mellett abban is segíteni kell őket, hogy megértsék és megtanulják, milyen hatásuk és jelentőségük van az egyes személyes döntéseknek, különösen azoknak, amelyek a gyermekek oktatásával kapcsolatosak. Természetesen nem lehet és nem is szabad általánosítva kijelenteni, hogy a roma közösségekben a tanulásnak, az iskolának nincs értéke. Inkább arra kell a hangsúlyt helyezni, hogy **támogassuk ezeket az embereket abban, hogy értéknek tekintsék mindazt, amit a magyar iskolarendszer nyújtani képes, és hogy tekintsenek erre olyan eszközként, amellyel a saját gyermekek jövőjét is jó irányba tudják befolyásolni.** Ezzel együtt indokolt és szükséges, hogy megértsük az érintett célcsoport iskolával kapcsolatos gondolkodásmódját, és azt, hogy milyen iskolát képelnének el ideálisnak maguknak és a gyermekeiknek.

Fontos megjegyezni, hogy a jelenleg meglévő munkaerőhiány az elkövetkezendő évek során még az előrejelzések szerint nem fog számottevően csökkenni, és **az arra alkalmasak számára biztosan kínálja majd a társadalmi felzárkózást.** Ehhez azonban az szükséges, hogy a közösség egésze kezdjen el erről értéként gondolkodni, valamint megkérdőjelezhetetlen tényként kezelje azt a gondolatot, hogy munkája, így a társadalmi felzárkózásra valós esélye csak a képzett embernek lesz. **Oktatásban való részvétel – végzettség – munka – társadalmi felzárkózás.** Ezt az összefüggést senki nem vonhatja kétségbe, ugyanakkor folyamatosan emlékeztetni és figyelmeztetni kell a hátrányos helyzetű, roma családokat erre.

c) Megnő az erőszak és gyakoribbak lesznek a konfliktusok az iskolákban.

Ennek a szegmensnek a vizsgálatakor is indokolt az óvodai nevelésig visszamenni a probléma feltárásakor. Az óvodában ma már a készségek fejlesztése a legfőbb szempont, viszont a nevelés szükségessége sem közvetve, sem közvetlenül nem kap akkora jelentőséget – egyrészt erre sem idő, sem energia nincsen, másrészt pedig egy olyan megközelítés vált általánossá, amely az individuum szabadságát és önkifejeződését preferálja a korszerűtlennek vélt rend és fegyelem helyett. Ez akár teljesen érthető és elfogadható is lenne, viszont **a szocializációs hátrányokkal érkező gyerekek sok esetben magatartásbeli gondokkal is küzdenek,** amelyekre sem otthon, sem az óvodában nem érkeznek megfelelő válaszok. Ha ezek

megmaradnak, és az iskolaérettség nem lesz teljes, akkor ez a magatartás- vagy normarendszer érkezik a gyermekkel az általános iskolába is, ahol mindez majd össze fog függni tanulási- és viselkedési nehézségekkel. Egy bizonyos kor felett ez pedig iskolai feszültségekhez, konfliktusokhoz, vagy akár erőszakhoz is vezethet. Az elmúlt években ez leginkább a szakmaszerzést kínáló szakközépiskolákban lett magasabb számú, mint korábban, valamint az általános iskola utolsó évfolyamaiban. Mind a két iskolatípusnál jellemzően olyan településeken, vagy városrészi iskolákban, **ahol az átlagosnál magasabb a hátrányos helyzetű, vagy roma tanulók száma/aránya.**

A tankerület vezetőjével folytatott interjú információi szerint a fenti jelenségek Kecskemét egyes iskoláiban is egyre komolyabb gondot jelentenek, de érdemi elhatározás még nem született arra vonatkozóan, hogy ezt hogyan kellene egységesen, újszerű megoldásokkal kezelni. Ugyan az önkormányzatnak jelenleg nincsen fenntartói kötelezettsége ezen intézmények vonatkozásában, mégis **a város hosszú távú érdekeit szem előtt tartva javasolt az önkormányzati-tankerületi együttműködés a jelenség kezelése érdekében, például újszerű konfliktus-kezelési technikák közös meghonosítása mentén.**

d) Megfáradó, kiégő pedagógusok

A fentebb említett problémakörök jelzik, hogy milyen típusú és milyen mértékű gondokat kellene megoldaniuk és kezelniük ma Magyarországon, illetve Kecskeméten is a pedagógusoknak. Fontos lenne, hogy a pedagógusok rendelkezzenek ismeretekkel és kompetenciákkal az említett jelenségek és kezelési lehetőségeik vonatkozásában, hiszen **a társadalomban zajló változások elsőként a családoknál jelentkeznek, majd az onnan az oktatási rendszerbe kerülő gyerekeknél, ahol a pedagógusoknak kell szembesülniük ezekkel.** Erre viszont többnyire az évek alatt kialakuló tapasztalatok nyújtanak csak segítséget számukra. Ez könnyen oda vezethet, hogy idő előtt kiégnek, megfáradnak, és egy idő után már a munkájukat sem tudják olyan minőségben ellátni, mint ahogyan az szükséges lenne. Nélkülük viszont nincsen eredményes oktatás, azaz **el kell érni azt, hogy a pedagógusok szakmai és szellemi frissessége, tanítási és támogatói motivációja a lehető legtovább és a lehető legbiztosabban megmaradjon.**

A tankerület vezetésével és tanárokkal folytatott személyes egyeztetések egyértelműen azt bizonyítják, hogy a pedagógusok egyik legnagyobb gondja, hogy sem akkor nem tudják, hogy kihez forduljanak, amikor elbizonytalanodnak önmagukban és várják a szakmai támogatást, sem pedig akkor, amikor a nehézségeikről, frusztrációikról, belső vívódásaikról szeretnének beszélni – akár önmaguk között, akár esetleg olyan szakemberekkel, akik tanácsot adhatnak mindezekhez. A mentálhigiénés állapotok, kondíciók megtartása természetesen nem csak a pedagógusok esetében kiemelten fontos, szinte minden közfeladat-ellátásban részt vevő ágazat munkavállalója hasonló gondokkal küzd, ha nehézkesen alakul az egyes társadalmi csoportokkal folyó, azokat segíteni célzó feladataik ellátása, eredményes teljesítése. Ezeknek az embereknek nem feltétlenül az érdemeik elismerése hiányzik elsősorban, **sokkal inkább arra van szükségük, hogy tisztességgel és eredményesen végezhessék azt az alapfeladatot, amelyet vállaltak,** de sokszor úgy érzik, még ezek teljesítéséhez is szükségük van segítségre, támogatásra. Ahogyan sokan megfogalmazták: ha a társadalom megváltozik, akkor a társadalom egyes csoportjai számára feladatot vállalt emberek eszközrendszerének és szakmaiságának is változni szükséges, de ha az utóbbi elmarad, vagy nem éri utol a társadalmi változásokat akkor az alapfeladatok nem lesznek eredményesen teljesíthetők.

Itt is szükséges lenne, **hogy a célcsoport felelőségének hangsúlyozása és mélyebb bevonása megtörténjen**, azaz a társadalmi felzárkózásban érintett hátrányos helyzetű közösségek, roma családok maguk is segítsék ezeknek a pedagógusoknak eredményesen végezni a munkájukat, megértve, hogy ez egyben a saját gyermekeik érdeke is.

Ugyanígy fontos lenne, hogy lehetőséget biztosítsunk a tanároknak arra, hogy minden iskolai félév megkezdését megelőzően **meg lehessen vitatni az általuk tapasztalt sikereket, vagy nehézségeket kimondottan a társadalmi felzárkózás tekintetében**. Ez segítene abban, hogy lássuk a tendenciákat, illetve egyes jó- vagy éppen rossz gyakorlatok kerüljenek bemutatásra, azok tapasztalatai pedig felhasználásra.

Mindezek mellett fontos lenne, hogy a megélt dolgok mellett a várható történések is terítékre kerüljenek, azaz **segítsék őket maguk egymást abban, hogy miként őrizhetik meg a motivációjukat, illetve hogyan készüljenek fel a teljesen új kihívásokra, vagy nehézségekre**. Ehhez pedig el kellene érni, hogy megfogalmazzák saját önálló, vagy esetleg egy-egy adott iskolára vonatkozó elvárásaikat – akár pl. azt is, hogy mennyivel növekedjen az elkövetkezendő években a legalább szakmát kínáló iskolákba továbbtanulni szándékozó gyermekek száma, vagy hogyan csökkenjen az azokból lemorzsolódó fiatalok száma majd.

MUNKA VILÁGÁNAK KÉRDÉSE – AZAZ, AZ OKTATÁSRA, VÉGZETTSÉGRE ÉPÜLŐ FOGLALKOZTATHATÓSÁG NÖVELESE

A fentiekben már említésre került az „**oktatásban való részvétel – végzettség – munka – társadalmi felzárkózás**” egyértelmű összefüggése, és az oktatás után az abból eredő végzettséggel elérhető munka a következő témakör, amellyel foglalkozni kell a stratégiában. Mielőtt ebben érdemben elmerülnénk, érdemes egy kisebb kitérőt tenni. A társadalmi felzárkózás és a munka világa összefüggéseiben az elmúlt 3 évtized elsősorban azt hangsúlyozta ki, hogy a magas munkanélküliség a társadalom leszakadt csoportjait sújtja, ugyanakkor ennek okaként nagyon sokáig még a képzett szakértők is a rendszerváltást követő nehézségeket és társadalmi folyamatokat jelölték meg. Eközben nagyon kevés szó esett arról, hogy **a munkába állás legfontosabb feltétele a képzettség, végzettség, aminek hiányáért viszont maga a célcsoport is részben felelős, illetve tehetne ő maga is azért, hogy e tekintetben eredmények jelentkezzenek**. Meg szokott jelenni olykor „magyarázatként” a munkaadói oldalon a többek által észlelhetőnek vélt rasszizmus, idegenkedés és hátrányos megkülönböztetés is, ami egyébként nem kizárólag a romákat érinti, hanem megjelenik a nők, más vallásúak, más bőrszínűek, vagy akár a fogyatékkal élők esetében is. Ezek a tényezők természetesen összeadódva lesznek a leginkább meghatározóak, azaz ha valaki alacsony képzettségű, roma, vagy éppen nő, esetleg fogyatékkal élő, és találkozik az általa érzékeltelt munkaadói előítéletekkel vagy hátrányos megkülönböztetéssel, akkor nehéz lesz hosszú távon elhelyezkednie, ráadásul mentálhigiénés szempontból is komoly visszaesésre lehet sajnós számítani esetében.

Mindezek oda vezettek, hogy a munkát kereső ember **sokszor könnyebben találja meg az őt körülvevő környezetben a hibáztható körülményeket, okokat, mint hogy saját felelőségét és saját lehetőségeit próbálná felmérni**.

Az elmúlt években ugyanakkor szerencsére a fentiekkel ellentétes megközelítés is bekerült a közbeszédbe és közgondolkodásba, amelynek az alapja az, hogy **minden ember tehet**

valamennyit (akár csak minimálisat is!) saját magáért, de ahhoz is aktív részvétel szükséges. A munka fontos, a munka szükséges, és a munka kell, hogy jövedelmet kínáljon a társadalom lehető legszélesebb köre számára. Ez az a gondolat, amelyet ma Magyarországon, illetve a térség országaiban a társadalmi felzárkózással kapcsolatosan egyértelművé és megkérdőjelezhetetlenné kell tenni.

Kecskemét és a munka világa

Az elmúlt évek gazdasági fejlesztései magukkal hozták azt, hogy a képzett munkaerő a 2010-es évek közepére gyakorlatilag elfogyott a városban és a város környékén, ami viszont mostanra már veszélyezteti az elkövetkezendő évek fejlesztéseit is. Több, mint 4000 fő körülire tehető a betöltetlen álláshelyek száma – ez egy olyan helyzet, amely mindenkit cselekvésre kell, hogy sarkalljon, ugyanis valamit kezdeni kell, mielőtt még káros következményeket vonna maga után.

Ha több lesz a munkahely egy településen, mint az azokban elhelyezhető személyek száma, akkor ott csak úgy lesz megtartható a város gazdasági lendülete (sőt, a térségé, a járásé is), **ha ezekre az álláshelyekre sikerül majd megfelelő személyeket találni.** Más települések (főleg az európai nyugati nagyvárosok) ilyenkor vendégmunkásokat toboroznak (sokszor a kormány is segített ebben egyes országok esetében korábban), de ott is feltétel, hogy képzett, az ellátandó feladatokra alkalmas munkavállalókra van – akár szervezett formában – is szükség. Kecskemét városának is meg kell ezzel a problémával küzdenie, és a helyzet megoldását két oldalról érdemes megközelítenie. Valóban érdemes azon gondolkodni, hogy honnan hoz képzett és alkalmas munkaerőt a jelenlegi igények kielégítésére, illetve hogyan tudja elérni azt, hogy néhány éven belül saját, belső munkaerő-forrását is növelni tudja azzal, hogy nő a szakképzésben megjelenő fiatalok száma, és a város támogatja a 30 év alattiak szakmaszerzését is.

A munkaerő-utánpótlás és a demográfiai természetesen összefügg egymással, kijelenthető, hogy a szabad kapacitások elsősorban a társadalmi felzárkózásban leginkább érintett csoportok esetében érzékelhetők, azaz látható, hogy kik lennének azok, akik alkalmasak arra, hogy nagyobb számban is szakmát szerezzenek, és megjelenjenek a város elsődleges munkaerő-piacán.

A legfontosabb problémakörök ezen a területen belül az alábbiak.

a) Az akut, széleskörű ágazati munkaerőhiány problémája

Kecskemét diverz gazdasága jelen pillanatban azt mutatja, hogy minden területen igény van a fejlesztésre, minden területen jelentkeznének új beruházások, **a munkaerőpiac széles palettája várja a munkavállalókat, gyakorlatilag minden területen van lehetőség elhelyezkedni, munkát találni.** Ugyanakkor arra is szükség lenne, hogy jelentkezzenek a munkát vállalni akarók, és így ők is tudjanak segíteni a helyi gazdaság szereplői számára. Jelenleg azonban a meghirdetett álláshelyekre nehéz munkaerőt találni, hiszen az arra alkalmasak az elmúlt évek során már találtak maguknak állást (a jó munkavállalókat a cégek meg is becsülik és mindent elkövetnek, hogy megtarthassák őket). Azt is érdemes megjegyezni, hogy egyes ágazatok vonzóbbak a munkát vállalni akarók számára, mint mások – és ez nem kizárólag a bérezéssel van összefüggésben.

Az építőipari vállalkozások, a műszaki ipari tevékenységgel foglalkozó cégek, az élelmiszeripari cégek, illetve a kiskereskedelmi folyamatokban és a turizmusban jelen lévő vállalkozások esetében is kijelenthető, hogy a jövőjük attól is függ, hogy képesek lesznek-e munkavállalókat meríteni a hátrányos helyzetű csoportok legújabb generációjából. Sokan vannak olyanok, akiknek a társadalmi felzárkózását garantálhatná, ha ezeknél a cégeknél tudnának elhelyezkedni. Ugyanakkor **a közszolgáltatásokhoz, közfeladat-ellátáshoz kapcsolódó ágazatok is komoly gondban vannak**, hiszen az általában központilag szabályozott bérek alacsonyabbak, mint amit a versenyszféra kínál, amit az ellensúlyozhat, hogy a munkavállalói kitettség is alacsonyabbnak tekinthető.

Mindezek alapján kijelenthető, hogy minden ágazatban, minden szegmensben szükséges a változás, több ezer munkavállalónak a megtalálása és munkahelyhez juttatása kell ahhoz, hogy a jövő ne jelentsen komoly kihívást a város számára. Ugyanakkor tovább bonyolítja a helyzetet az is, hogy a jelenlegi gazdasági körülmények között nehéz irányítottan tervezni a munkaerő-utánpótlás kialakítását, nehezebb az egyes ágazatok gyorsan változó igényeinek megfelelni, így komoly kihívás a piacképes képzések megtervezése is.

Könnyen elképzelhető, hogy hamarosan olyan helyzet is adódhat, **ahol az egyes cégek egymás elöl próbálják a még szabadon megszerezhető munkaerőt elhalászni**, amely folyamatban a nagyobb és jobb kondíciókkal bíró vállalatok fölénybe és előnybe kerülhetnek. Ezt a folyamatot a társadalmi felzárkózás szempontjai szerint egyfajta lehetőségként kell értelmeznünk, illetve láttatnunk az egyes célcsoportok számára.

b) A fluktuáció problémája.

A fentiekből kiderült, hogy minden területen szükség van a munkavállalókra, azaz szükség van frissen belépő pályakezdőkre, illetve tapasztalt munkavállalókra is a munkaerő-hiány enyhítésére. Komoly gond viszont, hogy a munkaerő-hiányban jelentkeznek jobb és rosszabb periódusok, amelyek szintén komoly kihívás elé állítják a munkaadókat. Ezek azok az időszakok, amikor **a munkaerő-hiány egyfajta hullámzásként jelenik meg**, és a meglévő munkaerő-állomány változása nehezíti meg a munkaadó számára a fejlesztési folyamatok meghatározását és teljesítését, sok esetben pedig akár a mindennapi munkavégzést is. Ha folyamatosan cserélődik a munkaerő, akkor sok energia megy el arra, hogy az új belépők teljes értékű munkavállalók legyenek, illetve a bizonytalan létszám miatt sok cég óvatosabban vállal el megrendeléseket, ami miatt pedig versenyhátrányba kerülhet. Tehát nemcsak az a probléma, hogy kevés a munkavállaló, hanem hogy azok között, akik meg is jelennek a munkaerőpiacon, sokakból hiányzik az a fajta munkakultúra, szemléletmód, ami pedig nagyon fontos lenne a munkaadók számára. Nyilván senkit nem lehet erőszakkal egy munkahelyen tartani, de komoly szükség lenne arra, **hogy inkább kevesebb, de biztosan hosszabb távon kitartó munkavállaló legyen alkalmazható.**

A témával kapcsolatban további probléma lehet, hogy a piac ma még nehezen érti meg, hogy az alacsony végzettséggel rendelkező, vagy képzettség nélküli munkavállalók számára nem csak bért kell adniuk, de el kell érni, hogy ezek az emberek megértsék, megtanulják, miért is fontos, hogy ők dolgozhatnak, és miért is előnyös, hogy ez hosszú távon történjen meg.

(Példa: Egy 48 éves roma asszony, eddig közfoglalkoztatott volt. Egy helyi hipermarketben árufeltöltői munkakört kap, amely bruttó 200 000, nettó 148 000 forintos fizetést kínál a számára. Ez, szemben a közfoglalkoztatotti 53 000 forintos bérezéssel, közel 100 000 forintnyi többletet kínál, úgy vélnénk, hogy örömmel fogadja majd, és sokáig szeretne is itt dolgozni. Ugyanakkor nagyon gyakori, hogy ezekből a munkakörökből 1-3 hónap után eljönnek a hátrányos helyzetű munkavállalók, mert olyan új helyzetben kerültek, amelyben újfajta kihívások jelennek meg, és amelyeknek nem tudnak, vagy nem akarnak megfelelni).

A példa alapján a személyt érintő kihívások a következők:

- Felelősség kérdése. Korábban ez nem, vagy csak kismértékben volt jelen a közfoglalkoztatás során, ez terhet jelent, amit meg kell szokni és képesnek kell lenni a kezelésére.
- Új protokollok az életvitelben és a munkában. Az új munkakör alkalmazkodást vár el a munkavállalótól. Korábbi ébredést, későbbi érkezést, esetleg utazást, belső szabályokat, felettes-beosztott viszonyt, meghatározott, keretek közé terelt teljesítményt.
- Család igazodásának szükségessége. Ez azt jelenti, hogy a munkát vállaló csak úgy tud sikeres lenni az új munkájában, ha a családja segíti őt azzal, hogy az eddig ráhárult feladatokból többet is átvállal.

Pusztán az említett 3 fenti nehézség alkalmas arra, hogy a velük megküzdeni nehezen, vagy sehogyan sem képes munkavállaló egy idő után otthagyja a munkáját, még úgy is, hogy a közfoglalkoztatásba visszatérve nagyságrendekkel lesz megint kevesebb a jövedelme. Ezt természetesen egyetlen munkaadónak sem kell elfogadnia, vagy tolerálnia. De azt mindegyiküknek meg kell érteni, hogy a versenytársaikkal szemben csak akkor lesznek sikeresebbek, **ha nemcsak toborozni tudják a munkaerőt, hanem megtartani is.** Ehhez pedig a saját érdekük is, hogy a célcsoporton belül segítsék a szemléletváltást, a tudatosabb magatartás megerősödését.

Ez kifejezetten olyan témakör, amely elsősorban a cégek, vállalatok érdeke, azaz **nekik kellene erre erőforrásokat mozgósítaniuk.** Ugyanakkor nyilván a város érdeke is, hogy ez sikeresen történjen meg, és csökkenjen a fluktuáció, éppen ezért érdemes itt konkrét együttműködést kialakítani a város vezetése és a for profit szektor tagjai között.

c) A lassan elfogyó kapacitások problémája a szolgáltatások piacán.

Részben az első pontként meghatározott széleskörű ágazati munkaerőhiányhoz kapcsolódik ez a problémakör, ugyanakkor itt a jövőről is beszélni kell már. Egyes területeken immár nem csak azt kell anticipálni, hogy milyen munkavállalókra lenne szükség a fejlesztésekhez, de azt is látni kell, **hogy mik azok a szakmák, munkakörök, amelyekből szinte azonnal, vagy néhány éven belül kifogy a város.** Természetesen ez is némileg szubjektív, hiszen másra van szükségük a cégeknek és másra a helyben élőknek, de például egy vízvezeték-szerelő vagy egy asztalos sok helyen lenne alkalmazható, kérdés, hogy mennyi van még belőlük. Nyilván ennek a felmérése sem könnyű, de a szubjektív hiányérzet is sokat segíthet ilyenkor. Ha úgy érzik az emberek, hogy nincs elég villanyszerelő, kőműves, szobafestő vagy ács, akkor mindent el kell követni azért, hogy mihamarabb újra megnyugtató számban legyenek, pontosabban, hogy megint azt érezzék a helyben élők, hogy vannak elegenden ezeknek a szakmáknak a képviselőiből a városban.

Ez a terület ismét esély lenne a társadalmi felzárkózásban érintettek számára, hiszen hiányszakmákban elhelyezkedni biztosabb megélhetést jelenhet, illetve ha közösségi alapú szerveződés is a része lenne, akkor a meglévő erőforrásaikat könnyebben tudják összerakni egy nagyobb egészé. *(zárójeles megjegyzés: az Egyesült Államokban a szolgáltató-ipar komoly segítség volt az elsősorban mexikói bevándorlók, és a latin kisebbség számára abban, hogy több százezren, több millióan is egzisztenciát alakíthassanak ki maguknak)*

Ennek a lehetőségnek a társadalmi felzárkózás folyamatában való kihasználásáról folyamatosan szükséges a helyi közösségben, illetve általában a közbeszédben diskurzusokat folytatni.

e) A szakképzésben jelentkező problémák.

Az előzőekből levonható az a következtetés, hogy a szakmához jutás kulcsfontosságú ma Magyarországon ahhoz, hogy a társadalmi felzárkózás eredményesen menjen végbe. Nagy kérdés azonban, hogy milyen a mai szakképzés? Mit kínál, hogyan kínálja, illetve hogy csakis az abban érintettek felelőssége-e az, ha a szakképzés esetleg nem éri el a célját? Nagyon fontos leszögezni: a szakképzés nem azért van, hogy társadalmi felzárkózást biztosítson, hanem azért, hogy segítse a magyar és az uniós gazdasági folyamatokat. Ugyanakkor a jelenkori körülmények között az mindenképpen kimondható, hogy **a szakképzés alkalmas lehet arra, hogy a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára a felemelkedést segíthesse**, de ehhez el kell érni azt, hogy a szakképzésért felelős kormányzati szereplők, illetve a szakképzésben feladatot vállaló aktorok is lássák, hogy ilyen megközelítésből is látni kellene ezt a kérdéskört. Szó esett már arról, hogy a 16 éves tankötelezettség segíti, vagy inkább gátolja a társadalmi felzárkózást. Több szakképzési centrum vezetője egyetért abban, hogy az általános iskola után hozzájuk kerülő hátrányos helyzetű fiatalok között sajnos egyre magasabb azoknak a száma és aránya, akik csak addig járnak hozzájuk, amíg kötelező, és nem fontos számukra az iskola sikeres befejezése és a szakmai végzettség megszerzése. **Ezek között a lemorzsolódó fiatalok között sajnos magas a roma fiatalok aránya**, ami egyben arra is választ ad, miért nem tudnak sokan közülük az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedni – egyszerűen azért, mert nincs meg az ehhez szükséges végzettségük.

A megoldás itt is viszonylag egyszerűnek tűnik: **el kell érni, hogy a roma és hátrányos helyzetű fiatalok szakmát szerezzenek, hiszen azzal a jelenlegi kecskeméti gazdasági közegben gyakorlatilag azonnal el tudnának helyezkedni.**

Ehhez viszont az alábbi konkrét nehézségeket, problémákat szükséges leküzdeni:

- Növelni kell az érdeklődést a szakmaszerzés iránt – diákban és családjában egyaránt.
- Csökkenteni kell a lemorzsolódást, annak az okait őszintén kell feltárni.
- Sokan vannak, akik már családalapítást követően jönnek rá, hogy érdemes lenne még tanulniuk, de nehéz őket motiválni és visszahozni az iskolapadba.
- Nagyon magas a hátrányos helyzetű, roma lányok végzettség nélküli kiesése az oktatási rendszerből.
- Izgalmassá és presztízskérdéssé kell tenni a szakmaszerzést.
- Támogatni kell a szakközépiskolai tanulókat, akár önálló ösztöndíj rendszer kidolgozásával is.
- Szakképzést követő mikro-vállalkozások elindításának támogatása, kimondottan társadalmi felzárkózási céllal is, valamint a szociális gazdaságba való megjelenés lehetőségének a megteremtése.

AZ EGÉSZSÉGÜGY TUDATOSABB HASZNÁLATA, ÉRDEMI MEGISMERÉSE

Ismert, hogy a hazai roma közösségek tagjai, illetve általában a hátrányos helyzetű emberek születéskor várható élettartama alacsonyabb, mint a hazai átlag, akár 6-8 esztendővel is. Ennek okait sokan kutatták eddig, de a laikusok számára is egyértelműnek tűnnek azok a megállapítások, hogy a rossz lakókörülmények, a nem megfelelő táplálkozás, vagy éppen a pénztelenségből eredő nehézségek (nem tudnak vizsgálatra utazni, nem tudnak gyógyszert venni, stb.) mind hozzájárulnak ehhez.

Azt a kérdést is érdemes feltenni ugyanakkor, hogy vajon a célcsoporttól elvárható-e, hogy tegyen valamit a saját egészségének a megőrzése érdekében? Ez olyan terület, ami sokszor szintén kívül esik a politikai korrektség dimenzióin, mert olyan kérdéseket feszeget, amelyekben megjelenik az egyén, a család és a közösség felelőssége, és amelyekre mindeközéig kevés jó válasz született. Azt tudjuk, hogy **a hátrányos helyzetű közösségekben az egészségügy kérdése sokszor nem tartozik az elsődleges prioritások közé**, miközben minden ebből eredő nehézség olyan kihívások elé állítja az egyént és a családot, amelyek sokszor önerőből nem is oldhatók meg.

A hátrányos helyzetű embereknek is szükséges megérteni a szűrővizsgálatok és a tudatos életvitel fontosságát, fontos, hogy hajlandóak legyenek a szemléletváltásra e tekintetben is.

Csak indirekten kapcsolódik a témához, de gyakran elhangzik, hogy az egészségügyi intézmények (pontosabban azok dolgozói) sem segítik elő azt, hogy a hátrányos helyzetű emberek és az egészségügyi ellátórendszer viszonya javuljon, gyakran esik szó hátrányos megkülönböztetésről, konfliktusokról. Ugyanakkor az egészségügy, illetve az abban való elhelyezkedés (ahol szintén komoly munkaerőhiány van) újfent annak a záloga, előmozdítója lehet, hogy a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózásában elmozdulás történjen. Ehhez viszont széles körben kell közelebb hozni a sokszor még mindig tabusított egészségügy témáját a hazai hátrányos helyzetű csoportokhoz, illetve kimondottan a roma közösségekhez.

LAKHATÁS SAJÁT-, VALAMINT KÖZÖSSÉGI ERŐBŐL VALÓ TÁMOGATÁSA

Ahogy az egészségügyben is ki kell mondani ez egyén és a közösség felelősségét, ugyanez jellemző a lakhatás kérdésre is. **Bármilyen lakóviszonyok között is él valaki, neki is lehet feladata és felelőssége abban, hogy miképpen változtatja, javítja ezeket meg.** Ez természetesen nagyon nehéz kérdés, főleg azoknál, akik nem a saját ingatlanjukban, hanem pl. önkormányzati bérlakásban élnek, akár hosszabb ideje is már. Ugyanakkor sajnos a saját tulajdonban élő hátrányos helyzetűeknél is gyakran előfordul, hogy nem tudják, nem akarják megóvni a lakókörnyezetüket, miközben folyamatosan nő az ott élők száma, illetve zajlik az ingatlanok erodálódása.

Ebben a helyzetben megoldás lehet, hogy **ha kevés az egyén erőforrása, akkor a saját közössége melléáll, cserébe az őt segítő biztosan számíthat arra, hogy hasonló helyzetben azt visszakapja majd.** Itt viszont félre kell tenni azt a gondolkodásmódot, amely mindig máshonnan és mindig kívülről várja a megoldást, miközben sem a helyi önkormányzatok, sem az állam nem tud olyan mértékű segítséget kínálni, amellyel a jelenlegi lakhatási nehézségek megoldhatók lennének. A közösségi összefogás ereje sokat segíthet, de a folyamatot irányítani kellene, kereteket kellene meghatározni, és csak nagyon egyszerű, nagyon gyakorlatias megközelítés vezethet eredményre. Ehhez saját konkrét javaslat kerül megfogalmazásra, amely segíthet a lakhatási viszonyok lassú javításában az indokolt városrészekben vagy utcákban.

Kecskemét városára az egyértelmű gettósódás nem jellemző, de a jelentkező „rozsdafoltokkal” már most foglalkozni szükséges.

Mindezekon túl, különösen annak ismeretében, hogy a város tervei között szerepel a máshonnan érkező munkavállalók idecsábítása a munkaerőhiány jövőbeni megoldására, érdemes végiggondolni, milyen formában segítheti a lakhatás kérdését a település. Ha olyan **bérlakás-építő program indulhatna, amelynek keretében például 20-50 család erejéig hátrányos helyzetű, de szakmát szerzett és elhelyezkedni tudó/akaró fiatalok is lakáshoz jutnának**, az komoly segítség lenne a helyi társadalmi felzárkózás folyamatában. Élő példával szolgálna arra, hogy az önmagukért tenni akaró hátrányos helyzetűeket kiemelten próbálja meg a város és a helyi közösség is támogatni.

Javaslatként megfogalmazható, hogy francia mintára **ügynevezett „fiatal felnőtt kollégium” is létesülhetne majd a jövőben**, amely a saját lábra állást hivatott segíteni olyan fiataloknak, akik egyedülállók, elhelyezkedtek a munkaerőpiacon, de az önálló lakhatás lehetősége nem megoldott a számukra. Egy ilyen „fiatal felnőtt kollégium” jellemzői általában az alábbiak:

- alacsony bérleti díj,
- maximum 30 éves korig vehető igénybe,
- meghatározott ideig lehet egyszerre igénybe venni (6 hónap, vagy egy év, esetleg egyszer megismételhető, stb.),
- hotel típusú szolgáltatások (mosoda, étkezde, közösségi tér, sportolási lehetőség).

Ezek a szálláshelyek nem munkásszállások, hanem kifejezetten a felnőtt életkezdést elősegíteni szándékozó környezetet jelentenek főleg olyan fiatalok számára, akik nem tudják a magas albérlet árakat megfizetni, viszont megelégednek a kollégiumszerű lakhatási körülményekkel is. Amennyiben a jövőben Kecskemét városa érdeklődik egy ilyen kezdeményezés iránt, vagy esetleg el is indít ilyet, akkor mindenképpen sokat segítene a helyi társadalmi felzárkózási folyamatokon, ha a leszakadt, hátrányos helyzetű csoportok tagjai számára is lennének benne – akár kvótászerűen is – fenntartott és megpályázható helyek.

A KÖZFELOLAT-ELLÁTÓKKAL VALÓ TUDATOSABB ÉS EREDMÉNYESEBB EGYÜTTMŰKÖDÉS MEGHATÁROZÁSA ÉS FENNTARTÁSA

Egyre többen ismerik fel, hogy a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózásának kérdésében kulcsszerep jut azoknak, akik a munkájuk során gyakrabban találkoznak velük, azaz a közfeladat-ellátókon is komoly felelősség és teher sokszor az, hogy a mindennapos munkájuk miképpen tud hozzájárulni társadalmi folyamatok jobbításához.

Itt is le kell szögezni, hogy nem az az alapfeladata egyetlen autóbusszvezetőnek, postásnak, kórházi nővérnek, rendőrnek, védőnőnek sem, hogy a társadalmi felzárkózást biztosítsa. A jelenkori Magyarországon mégis megnőtt a felelősségük abban, hogy a gyakran rossz irányba tartó folyamatokat hogyan képesek kezelni, miként reagálnak rájuk, és mernek-e úgy gondolkodni, hogy a munkájuk sikere attól is függ, hogy képesek-e befolyásolni mindezeket. Azt is meg kell említeni, hogy a közfeladat-ellátók képzésében még nem jelenik meg ez a megközelítés, ebből adódóan az a védőnő, vagy az az autóbusszvezető, aki nem készül fel arra, hogy milyen társadalmi folyamatok történnek éppen, és azok milyen hatással lesznek majd a feladatvégzésére, komoly nehézségekkel fog szembesülni. A pedagógusokkal kapcsolatban már elhangzott, hogy évek tapasztalatával lehet jó válaszokat adni a mostani, egyre nehezedő viszonyokra, de ezt nem mindenki kezeli jól, hamar elfáradnak a nehézségek miatt. Ugyanez jellemzi a más ágazatokban közfeladatokat vállalókat is, nagyon magas körükben a korai pályaelhagyás, illetve a kiegészítés, motiválatlanság, rossz teljesítmény.

A társadalmi felzárkózásban érintett csoportok önmaguk is tehetnek azért, hogy ez a helyzet megváltozzon. Ehhez újfent **a tudatosabb magatartás és cselekvés fontosságát kell megemlíteni**, hiszen például egy mentőorvos csak úgy tudja jól végezni a munkát egy újjáélesztés során a roma közösségben, **ha a helyben élő közösség segíti a munkáját, támogatólag lép fel, együttműködik mindenben, ami szükséges**. Ugyanez vonatkozik egy kórházi ellátásra, rendőri intézkedésre, védőnői látogatásra vagy éppen a közösségi közlekedésben való részvételre is. A helyzet javításához a helyi civil szervezetek, a roma nemzetiségi önkormányzat, illetve egyes releváns városi aktorok bevonása is szükséges.

A közfeladat-ellátókat mindezekén túl gyakorlati tréningek segíthetik, ahol mentálisan megerősödhetnek, motivációjuk visszatérhet, illetve új szakmai elképzelések, javaslatok is megvitathatók, kidolgozhatók lennének ezen tréningek során.

***A TUDATOSABB KÖZÖSSÉG-FEJLESZTÉS ÉS BELSŐ EGYMÁSRA TÁMASZKODÁS
– EGY JÖVŐBELI KÖZÖSSÉGI BEAVATKOZÁSI TERV SZÜKSÉGESSÉGE
(család, lakókörnyezet, saját önálló közösség)***

Ennek a témakörnek a lényege, hogy a helyi hátrányos helyzetű csoportok megértsék és megtanulják, hogy mely konkrét kérdésekben és **hogyan kellene nekik egymásra támaszkodniuk**. Itt a helyben meglévő, esetleg eddig fel nem fedezett, vagy ki nem aknázott belső erőforrások kihasználására van szükség, valamint az egymás felé való nyitottság megteremtésére.

Korábban számos közösségfejlesztési protokoll vagy módszertan került kidolgozásra és alkalmazásra már Magyarországon. Mi egy olyan Közösségi Beavatkozási Terv megalkotását javasoljuk, amely szakmai tevékenységeket is elvár a közösség tagjaitól. Ez a javasolt és tervezett dokumentum kizárólag a helyi közösség számára, elsősorban az ő érdekeik mentén, őket célozva próbál majd meg eredményt elérni. Ezt a szakmai tervet a Társadalmi Felzárkózási Stratégiához illeszkedő különálló részként javasolt elkészíteni, hangsúlyozottan azzal a céllal, hogy a Stratégiában megfogalmazott célokat az Akcióterven túl a helyi közösség bevonását garantáló intézkedéscsomaggal is elő tudjuk mozdítani. A közösségi beavatkozási terv egyértelműen a helyi roma közösséget célozza meg, és az alapvető elvárásai a helyi roma közösség igényeire és jellemzőire lesznek majd szabhatók.

Akcióterv Kecskemét Megyei Jogú Város Társadalmi Felzárkózási Stratégiájához

Az alábbi akcióterv olyan ajánlásokat tartalmaz Kecskemét számára, amelyek a település társadalmi felzárkózási folyamatait segíthetik eredményesen megvalósulni. Az ajánlások alapját a fentiekben már ismertetett ágazati problémaösszegzés adja.

AZ OKTATÁS KÉRDÉSE – AZ OKTATÁS TUDATOSABB KIHASZNÁLÁSA **Tevékenység javaslatok**

Kísérj át az úton! – az óvoda és az iskola közötti átmenetet segítő program

Ez a program kis költséggel, de eredményesen segítheti elő azt, hogy az óvoda befejezését követően a legnehezebb helyzetben lévő, leghátrányosabb helyzetű családok gyermekei úgy kezdjék el az iskolát, hogy az attól való félelmeik, szorongásaik csökkenjenek, illetve könnyebben elsajátítsák, megértsék azokat a feltételeket, elvárásokat, amelyek majd az általános iskola éveiben folyamatosan jelen lesznek.

Mindemellett arra is alkalmas a kezdeményezés, hogy a pedagógusoknak időben segítsen a gyermekeket és családjaikat megismerni, ezzel is elősegítve azt, hogy könnyebben menjen az iskola megkezdése.

Érdemi tevékenység

3-4 hetes, napközi-rendszeres programok szervezése a pedagógusok és az iskolába készülő gyermekek, valamint a családjaik számára, iskolalátogatás és a későbbi pedagógusokkal közös szabadidős programok.

Mikor indulhat el a tevékenység

Amennyiben az önkormányzat úgy dönt, hogy elindítja ezt a programot, akkor már 2018 nyarán megszervezhetők lesznek az első találkozások, a 2018-2019-es tanévre beiratkozó hátrányos helyzetű gyerekek között már lehetnek olyanok, akik ennek a programnak lesznek a részesei.

Javasolt résztvevői létszám, indikátorok

20 gyermeket és a családjaikat be lehet vonni már a kísérleti időszakban is. Sikeressége esetén a szám minden esztendőben növelhető lenne annak függvényében, mennyire sikerül népszerűvé tenni a hátrányos helyzetű/roma iskolakezdő gyermekek és a családjaik körében a programot.

Humán erőforrás igény

A helyi, roma felzárkózási érintett civil szervezetek, vagy a roma nemzetiségi önkormányzat munkatársai, önkéntesei segíthetik a program megszervezését, a családok és a pedagógusok közötti koordinációt, kapcsolattartást. A Tankerület bevonásával érdemes feltérképezni azokat a pedagógusokat, akik szívesen segítenék a program beindítását, későbbi folyamatos működtetését.

Iskolai konfliktuskezelést, közösségi mediációt kínáló csoportfoglalkozások

A javaslat tartalma az, hogy a 10. életévüket már betöltött hátrányos helyzetű fiataloknak önkéntes foglalkozások segítsenek megérteni, hogy hogyan kell **az iskolában, egy kisebb vagy nagyobb közösségben, családban és a társadalomban kezelni a konfliktushelyzeteket**. Várható, hogy ezek a foglalkozások segítenek megérteni a fiatalok számára, hogy mennyire fontos az együttműködés, a kompromisszumra törekvés és a problémák békés megoldása. Kellő szakmaiság és odafigyelés mellett a résztvevő gyerekek ezt az új tudást akár a saját családjukban, a saját közösségükben is alkalmazni tudják majd.

Érdemi tevékenység

Közösségi térben megvalósuló csoportfoglalkozás szakemberek bevonásával, aktuális esetek, történetek megvitatása, valamint általános konfliktuskezelési technikák megismerése.

Mikor indulhat a tevékenység

Akár már 2018 szeptemberében elindulhatnak a foglalkozások az érdeklődő fiatalok számára, ehhez viszont 2018 nyarán népszerűsíteni kell már a közösségen belül a kezdeményezést, illetve kialakítani az érdeklődő iskolákban az ehhez szükséges technikai és személyi feltételeket.

Javasolt résztvevői létszám, indikátorok

Kiseb csoportokban javasolt elindítani a foglalkozásokat, és belső specializáció is indokolt lehet, azaz külön csoport a lányok és a fiúk, illetve a különböző korosztályok számára, ha a témakör megköveteli. Eddigi tapasztalatok szerint egy csoportban 12-15 fő az a létszám, amellyel még eredményesen lehet dolgozni, az ennél nagyobb vagy sokkal kisebb csoportokban viszont kisebb esély van erre.

Humán erőforrás igény

A roma nemzetiségi önkormányzat és a helyi civil szervezetek munkatársai között keresendők olyanok, akik segítenek a foglalkozások megszervezésében.

„Az elszánt tanárok klubja” – pedagógusok önbizalmának növelését segítő kezdeményezés

A javaslat azt szeretné elérni, hogy a hátrányos helyzetű gyerekeket nagy számban vagy hosszú ideje tanító, de ebben a folyamatban elfáradó pedagógusok megoszthassák a nehézségeiket egymással, valamint olyan szakemberekkel, akik segíthetik a jobb együttműködést közöttük és a gyerekek, valamint a gyerekek családjai között.

Érdemi tevékenység

Havonta 1 alkalommal szakmai találkozó szervezése az érintett tanárok részvételével, igény esetén kibővítve családokkal vagy más, a helyi társadalmi felzárkózásban érdekelt, az oktatással foglalkozó szakemberekkel.

Ugyanígy érdemi feladat, hogy az iskolaévet megelőzően (adott év augusztus hónapjában) nagyobb lélegzetvételű felkészítő találkozóra kerüljön sor az érintett és érdeklődő családok között.

Mikor indulhat a tevékenység

Gyakorlatilag azonnal, ugyanakkor érdemes ezt is a fenti kezdeményezésekkel együttesen majd 2018 szeptemberében megkezdeni.

Javasolt résztvevői létszámok, indikátorok

Most nehezen megítélhető, az érintett pedagógusokban megjelenő szándék határozza majd meg, hogy mennyien lesznek ennek a klubnak, csoportnak a résztvevői, és ez természetesen változhat is a tevékenységek során.

Humán erőforrás igény

Egy megfelelő moderátoron és a résztvevő pedagógusokon kívül másra nincs szükség. A moderátor gyűjti össze az egyes szakmai javaslatokat, felvetéseket, illetve tematizálja az egyes találkozásokat.

„Mester és tanítványa” – mentor program tehetséges hátrányos helyzetű és roma fiatalok számára

Sokan vannak, akik számára erkölcsi, morális kérdés, hogy magánszemélyként is segíthessék a hátrányos helyzetű, de tehetséges fiatalok sikerességét. Az ő számukra kínál megjelenési lehetőséget ez a kezdeményezés, amelynek révén elősegíthető, hogy anyagi, szakmai és társadalmi támogatást kaphassanak hátrányos helyzetű fiatalok.

Érdemi tevékenység

Egy felhívás részeként össze kell gyűjteni azokat a magán- és jogi személyeket, akik vállalják, hogy valamilyen formában segítik a hátrányos helyzetű fiatalokat. Háromféle javasolt formában tehetnek vállalásokat.

- Anyagi támogatás egy központi alap részére, amelyből egy adott személy tanulási költségeihez járulnak hozzá (akár névre szólóan, akár mindazok közül valaki számára, akik a programban kedvezményezettként megjelennek).
- Személyi támogatás. Klasszikus mentorálási segítség tehetséges fiatalok számára, amely révén a kedvezményezettet abban segíti a támogató, hogy szakmailag és társadalmilag sikeresebb lehessen.
- Anyagi és személyi támogatás együttesen. Az előző kettő kombinációja azt eredményezi, hogy nemcsak anyagilag, de személyében is segítik a kedvezményezettet.

A város, mint a program kezdeményezője erkölcsi alapon értékelheti a támogatót, és kérheti minden évben, hogy új és új támogatók csatlakozzanak a kezdeményezéshez.

Mikor indulhat a tevékenység

Megfelelő előkészítés mellett 2019. január 1-vel elindulhat ez a program.

Javasolt résztvevői létszámok, indikátorok

Akár 10-12 kedvezményezettel is számolhatunk már a program indulásakor.

Humán erőforrás igény

A Polgármesteri Hivatal ifjúságpolitikáért vagy társadalmi felzárkózásért felelős egységei a legrelevánsabb szereplők arra, hogy ezt a kezdeményezést koordinálják.

MUNKA VILÁGÁNAK KÉRDÉSE – AZ OKTATÁSRA, VÉGZETTSÉGRE ÉPÜLŐ FOGLALKOZTATHATÓSÁG NÖVELÉSE

Tevékenység javaslatok

Szakképzési centrum fejlesztése

Kormányzati támogatásból komoly forrás áll rendelkezésre, hogy a helyi szakképzési centrum teljesítménye és eredményei jobbak legyenek a jövőben és segítséget nyújthasson ahhoz, hogy a helyi felzárkózási stratégiai eredményesen valósulhasson meg, kifejezetten a szakképzésbe való szélesebb körű bevonódás révén. Ennek a fejlesztésnek megvan a saját szakmai keretrendszere, azaz annak megvalósulása egy kijelölt úton fog végbe menni. Ugyanakkor nagyon hasznos lenne, ha a szakképzési centrum célkitűzései megjelenének majd a felzárkózási stratégia megvalósítása során. **Fontos tehát megtalálni a lehető legszélesebb körű együttműködési lehetőséget.**

Kiemelt célnak kell tekinteni, hogy a szakképzésnek, mint a társadalmi felzárkózáshoz is hozzájárulni tudó lehetőségnek a népszerűsítése megtörténjen a hátrányos helyzetű közösségekben. Ez megtörténhet akár az említett kormányzati fejlesztési forrásból is, vagy az önkormányzat saját költségvetéséből – ennek a meghatározása az önkormányzat, illetve a projektet megvalósító szakképzési centrum kompetenciája. Javasoljuk, hogy erről az érdekeltek mielőbb állapodjanak meg, és a megállapodás részeként konkrét feladatokat és felelősöket határozzanak meg.

Javaslat

- Munkacsoport létrehozása szakértők, a szakképzési centrum, a helyi roma nemzetiségi önkormányzat, valamint az önkormányzat bevonásával.
- Együttműködői megállapodás megkötése a szakképzési centrum és a helyi roma nemzetiségi önkormányzat, valamint a társadalmi felzárkózást segíteni képes civil szervezetek között.

Szakképzési ösztöndíj program

Korábban már felvetődött javaslatként, hogy az önkormányzat saját erejéből dolgozzon ki és indítson el egy olyan ösztöndíj programot, amely a hátrányos helyzetű fiatalokat támogatja abban, hogy bent maradjanak a szakképzésben, és jussanak el a szakmaszerzéshez.

Ennek a programnak az elindítása elsősorban azon múlik, hogy fel kíván-e kínálni ehhez a város saját költségvetéséből forrásokat, illetve fontos az is, hogy mekkora az az összeg, ami erre lenne fordítható. Egy ilyen döntés ugyanakkor mindenképpen azt támasztaná alá, hogy a város valóban befektet a társadalmi felzárkózásba és azon keresztül a saját jövőjébe.

A javasolt ösztöndíj program jellemzői:

- Hátrányos helyzetű fiatalok kapják.
- Egyszerre szociális és tanulmányi jellegű támogatás.
- Az ösztöndíj teljesített félévenként jár.
- Cél, hogy minden évben több jelentkező és több odaítélt ösztöndíj legyen.

Ha a közgyűlés idén dönt róla, akkor a javaslatnak csak a 2019-es költségvetésben lenne relevanciája, hiszen a 2018-2019-es tanév első befejezett féléve 2019 februárját jelentené. Ugyanakkor a pályázat már 2018 nyarán meghirdethető lenne.

„Vissza a jövőbe – vissza az iskolapadba!” - Kampány a szakmaszerzésbe való visszatérésre

A sikeres társadalmi felzárkózáshoz el kell érni, hogy a 16-30 éves hátrányos helyzetű fiatalok között is jelenjenek meg olyanok, akiket érdekel a szakképzés. Meg kell találni azokat, akik ugyan már kiestek az oktatási rendszerből, de utólag jönnek arra rá, hogy az életben való boldoguláshoz, a társadalmi felzárkózáshoz végzettségre van szükségük.

A kampányt az önkormányzat adott esetben a szakképzési centrummal és a helyi vállalatokkal közösen is elindíthatja. A cél az, hogy ezt a lehetőséget az érdekelt szereplők tegyék a közbeszéd tárgyává.

Véleményünk szerint Kecskeméten van esély arra, hogy **az elkövetkezendő 3 év során legalább 500 olyan hátrányos helyzetű embert vonjunk be, aki visszaül az iskolapadba** és szakmát szerez, de ehhez komoly erőfeszítésekre lesz szükség minden érintett helyi szereplőtől.

Javasolt résztevékenységek.

- Szakértői munkacsoport, „kampány-csapat” felállítása.
- Együttműködői megállapodások kötése.
- Rendszeresített média megjelenések.
- Szociális média használata.

Gazdasági kerekasztal létrehozása, működtetése

A 2018-as esztendőben már kipróbált Gazdasági Kerekasztal működtetése és használata a Társadalmi Felzárkózási Stratégia tervezett intézkedéseihez kapcsolódóan. Ennek alapjai a dokumentum megalkotása során tisztán körvonalazódtak, további alkalmazása, használata a döntéshozókön múlik. Javasolt hangsúlyossá tenni és súlyának megfelelően láttatni a jövőben.

Roma kisvállalkozások támogatása

A javaslat nagyon egyszerű és egyértelmű célt próbál meg elérni. **A legfeljebb 5 éve szakmát szerzett fiatalok által létrehozott roma kisvállalkozások támogatása, mentorálása az önkormányzat és a releváns társadalmi szereplők részéről**, valamint olyan tevékenységekben való megjelenésüknek az ösztönzése, amelyek részben a szociális gazdaságot is erősíthetik, vagy éppen a társadalmi felzárkózást segíthetik.

Többféle állami forrás valós pénzügyi támogatást is kínál, ugyanakkor attól lenne igazán személyes és eredményes egy ilyen kezdeményezés, ha az abban résztvevők éreznék a város törődését, odafigyelését is.

Ehhez szintén felkínálhatók szakmai és pénzügyi ösztönzők, valamint annak előmozdítása, hogy az alvállalkozói helyzetbe kerülést könnyítsük meg a számukra a városban zajló nagyobb fejlesztésekhez kapcsolódóan.

Amennyiben a város támogatja egy ilyen szakmai koncepció kidolgozását, akkor mind a helyi szakképzési centrum, mind a helyi roma nemzetiségi önkormányzat fel tudja kínálni ehhez a segítségét, támogatását, de mindenképpen szükséges egy önálló támogatási koncepció kidolgozása.

„Dolgozik a család” – Tréningprogram annak előmozdítására, hogy a munkát vállaló hátrányos helyzetűeket a családjuk is segítse a hosszú távú elhelyezkedésben

A program célja, hogy segítsen azoknak a hátrányos helyzetű magánszemélyeknek, **akik sokszor a családjuk, környezetük nehézségei miatt nem tudnak hosszú távon a munka világában maradni.** A javaslat érthetőbbé tétele érdekében az alábbiakban röviden bemutatunk egy megvalósítani kívánt tréningstruktúrát.

Egy olyan képzési programot javasolunk, amely helyi szinteken találja meg a túlnyomórészt hátrányos helyzetű vagy kevés munkatapasztalattal bíró lehetséges munkavállalókat, és kínál nekik felkészülést arra, hogy megjelenjenek az elsődleges munkaerőpiacon. A kétszer 6 órányi képzés során egy nagyobb mintából (25-40 fő) sikeresen megtaláljuk azokat (12-15 fő), akik képesek lehetnek arra, hogy **személet váltással, egyéni képességeik fejlesztésével, identitás-erősítéssel, önbizalom építéssel, szocializációs korrekcióval, valamint az őket körülvevő környezet szükséges átalakításával** sikeres jelentkezők legyenek a munkaerőpiacon.

A képzési program egyfajta önismereti, személyiségfejlesztési tréning, amely viszont nem kizárólag az adott személyről (a lehetséges későbbi munkavállalóról) szól, **hanem arról a környezetről is, ahonnan érkezik, amelyben él.** Nagyon gyakran találkozunk azzal, hogy a szándék és képesség egyértelműen megvan arra, hogy valaki az életét jobb irányba fordítsa (akár éppen azzal, hogy el tud helyezkedni, lesz munkája megint), de a környezet, a család egyáltalán nem támogatja, vagy nem segíti őt eléggé abban, hogy ezt meg is tudja valósítani. A képzési programnak ebből adódóan közvetett és közvetlen célcsoportja is lesz majd, előbbi a környezet, utóbbi a lehetséges munkavállaló.

Fontos eleme a képzési programnak az is, hogy a környezetet nem csak visszahúzó erőnek, nehézségnek tekintjük, hanem keressük abban **a támogatói, segítői magatartást is.** Ez úgy lehetséges, hogy miközben egészen valós veszély, komoly nehézség az, hogy a család egyes tagjai (pl. a férj, nagymama) nehezen szokják meg, hogy munkába jár a feleség, és emiatt pl. a gyerekekkel több dolguk lesz, addig a közösség önmaga is felkínálhat segítséget, tud közösségi alapú támogatást adni.

Ha egy adott közösségben sikerül a munkába járást igazi értéként megjeleníteni, a megnövekedő családi bevételeket egyértelművé és megkérdőjelezhetetlenné tenni, akkor **a munkába visszatérő személyeket a közösség egészének megbecsülése kísérheti,** ami oda is vezethet, hogy az esetleg konfliktusba, nehezen megoldható helyzetbe kerülő munkavállaló mellett kiáll a közössége, vagy olyan szolidaritás ébred, ami korábban nem volt jellemző ilyen helyzetekben.

Nagyon fontos, hogy a helyi közösség egésze érezze azt, hogy ez egy olyan lehetőség, ami sokak számára nyitott, de élni csak azok fognak tudni vele, akik megértik, hogy számos egyéni, családi és közösségi változásra van szükség. A tréningprogram ezt mind a három szinten felkínálja majd (egyén, család, közösség), sőt egy részében **interaktív módon be is vonja majd a célcsoportot, hogy maguk is formálni tudják, hogyan alakuljanak a helyi viszonyok a legmegfelelőbbben mindenki részére.**

A képzések a hátrányos helyzetű közösség saját környezetében valósulnak meg, bevonva olyan személyeket a szervezési, koordinálási feladatokba, akikben a helyi közösség bíz, illetve akik képesek megtalálni azokat, akiket érdemes a tréning résztvevőivé tenni.

Végezetül meg kell említeni, hogy kimondottan fontos és értékes eleme a tréningprogramnak, hogy a 2 napos képzést és a valós munkába állást követően biztosítható **a felvett munkavállalók személyes és csoportos konzultációk révén megvalósuló utókövetése, támogatása**, ezzel is elősegítve, hogy a lehető legnagyobb eséllyel tudjanak a tréningek résztvevői hosszú távú munkavállalókká válni.

A tréningprogram az alábbi elemekből állhat.

Előkészítés

- Helyi igény- és állapotfelmérés.
- Jelentkezők toborzása, megfelelő helyszín biztosítása.
- Helyi társadalmasítás.
- Helyi döntéshozók, civil szektor tájékoztatása, bevonása.

A tréning első napja

- Személyiségfeltáró és önismereti tréning elemek.
- Az egyén, a család és a közösség kapcsolatának feltérképezése.
- Motivációs tréning elemek, egyéni-, családi és közösségi jövőformálás.
- A sikeres munkára jelentkezés feltételei, önéletrajz készítés, állásinterjú.
- Az elsődleges munkaerőpiac jelenlegi helyzete.
- Az adott település, járás, megye és régió jövőjének várható alakulása – társadalmi felzárkózás és gazdasági folyamatok kapcsolata.
- Értékelés, felkészülés a második képzési napra – annak egyértelművé válása, kikre számíthatunk a tréning második napján.

A tréning második napja

- Kiscsoportos foglalkozások – milyen érdemi változásokra van szükség, konkrét tennivalók megfogalmazása az egyének, családok és a közösség szintjén.
- Konkrét helyzetgyakorlatok szimulálása és közös értékelése, megvitatása.
- Egyéni vállalások a résztvevő környezetéből – hogyan változzon azért a környezet, hogy a lehető legnagyobb eséllyel helyezkedjen el a munkavállaló.
- A munkába állás adminisztrációja – hivatalos eljárásrend, törvényi szabályozás, adózás rendje, stb.

„Legyél a bázis!” - Munkaadók számára készített önkéntes adatbázis a munkakeresőkről végzettségük, tapasztalatuk, képességeik, referenciák alapján

Javasoljuk egy olyan adatbázis létrehozását, amelyben a szabad munkaerő lenne összegezhető úgy, hogy önkéntes alapon jelentkezzenek oda azok a személyek, akik el szeretnék helyezkedni. Természetesen a kormányzati, állami szervek is kapnak ilyen típusú feladatokat, de sokszor fordul elő, hogy az ilyen típusú adatbázisok könnyebben segítik az elhelyezkedést, mint a hivatalosan erre a célra létrehozott állami szereplők.

Elektronikus formában lenne elérhető, ez nagyban elősegítené azt, hogy a munkaerőt kereső munkaadók a lehető leggyorsabban találják meg azokat, akikre szükségük lehet, akár rövidtávú feladatokra is.

Ehhez saját felület is kidolgozható, vagy esetleg valamilyen elektronikus applikáció, ami a modern informatikai vagy infokommunikációs eszközökre is telepíthető lenne.

AZ EGÉSZSÉGÜGY TUDATOSABB HASZNÁLATA, ÉRDEMI MEGISMERÉSE

Tevékenység javaslatok

Nyitott kórház - nyitott rendelő program

A javaslat azt kívánja elérni, hogy biztosítsuk a hátrányos helyzetű csoportok tagjai számára annak a lehetőségét, hogy megismerjék a magyar egészségügyi ellátórendszert. Ehhez olyan látogatásokat javasolt szervezni a számukra, amelyek révén közvetlenül találkozhatnak a témakörrel.

Mit ismernek meg a látogatások révén a célcsoport tagjai?

- Hogyan működik a kecskeméti egészségügyi ellátórendszer.
- Milyen szakellátás és hol érhető el a város intézményeiben.
- Alapvető intézményi viselkedési kultúra.
- Az egészségügyi ellátórendszerben lévő munkalehetőségek.

Bízhatunk abban is, hogy ezek a látogatások a másik oldalban is erősítik a nyitottságot, és visszaszorítható lesz a hátrányos helyzetűekkel szembeni vélt/valós idegenkedés, elutasító magatartás. A javaslat szerint negyedévente szervezendő meg egy-egy ilyen látogatás.

„Piros doboz – program”, azaz elsősegély dobozok kihelyezése a hátrányos helyzetű célcsoport által lakott utcákban

A javaslat célja, hogy minden hátrányos helyzetűek által nagyobb számban lakott utcában legyen legalább egy elsősegély doboz, valamint hogy legyenek olyan személyek, akik alkalmasak arra, hogy szükség esetén elsősegélyt tudjanak adni.

Ehhez a beszerzendő és kihelyezendő dobozok mellett olyan tréningeket kell tartani, amelyek révén az adott utcában élők megismerhetik, hogyan kell azt rendeltetésszerűen használni, illetve milyen esetekben és milyen ellátásokhoz adhatnak ők maguk is segítséget a közösség tagjainak, súlyosabb esetekben akár addig is, amíg a szakszerű orvosi segítség megérkezik.

LAKHATÁS SAJÁT-, VALAMINT KÖZÖSSÉGI ERŐBŐL VALÓ ERŐSÍTÉSE **Javasolt intézkedések**

Bérlakás programhoz való csatlakozás

Javasoljuk egy olyan hatástanulmány elkészítését, amely megvizsgálja, hogy ha a város önálló bérlakás programot indít el, akkor abban milyen feltételek mellett, hogyan lehetne megjeleníteni a hátrányos helyzetűek lakhatási gondjainak enyhítésére irányuló terveket, javaslatokat, törekvéseket.

Fiatal felnőttek kollégiumi programja

A fentiekben már ismertetett elképzelés kollégiumi körülmények között segítené fiatalok lakhatását, kiemelten is koncentrálna és fókuszálva a hátrányos helyzetű fiatalok lakhatásának könnyebbé tételére.

Ami szükséges hozzá:

- Épület, ami akár felújított is lehet.
- Üzemeltető, amely jogi személyként akár az önkormányzat saját jogi személye is lehet.
- Olyan költségkalkuláció, amely elsősorban a szociális szempontokat tartja fontosnak és nem feltétlenül nyereséget kíván termelni – a közvetett haszon fontosabb és többet ér a város számára.

A KÖZFELADAT-ELLÁTÓKKAL VALÓ TUDATOSABB ÉS EREDMÉNYESEBB EGYÜTTMŰKÖDÉS MEGHATÁROZÁSA ÉS FENNTARTÁSA

Javasolt intézkedések

„Légy a része a közfeladatnak!” – bevonást, részvételt segítő kampányok és közösségi tevékenységek

A társadalmi felzárkózásban leginkább érintett csoportok számára fel kell kínálni annak a lehetőségét, hogy a közfeladat-ellátásban legmeghatározóbb szerveknél, szervezeteknél megjelenhessenek, és később munkát vállalhassanak. Ez egyértelmű és sikeres recept a társadalmi felzárkózásra, az ez iránt érdeklődő hátrányos helyzetű és roma fiataloknak komoly lehetőség.

Érdemi tevékenységek

Toborzási és találkozási alkalmak szervezése, nyomtatott tájékoztató anyagok terjesztése, video tartalmak előállítása, folyamatos tájékoztatás a hátrányos helyzetű/roma közösségben, valamint a település nagy közösségi tereiben vagy azok környezetében.

Mikor indulhat a tevékenység

A közfeladat-ellátásban érintett szervekkel, szervezetekkel történt egyeztetéseket és megállapodásokat követően azonnal – reálisan tervezve 2018 szeptemberétől.

Javasolt résztvevői létszámok, indikátorok

Cél lehet, hogy legalább 15-20 fiatal létrehozzon egy saját klubot vagy kisebb csoportot, akik maguk is résztvevői és önkéntes alapon koordinálói is lehetnek az érdemi tevékenységeknek.

Humán erőforrás igény

A feladat hatékony megoldása érdekében javasolt Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának, a helyi roma nemzetiségi önkormányzatnak, továbbá a fiatalokkal foglalkozó civil szervezeteknek a szoros együttműködése. Javasoljuk, hogy mindenképpen segítse ezt a munkát egy olyan személy, aki a helyi polgármesteri hivatal képviseli és kellően jó kapcsolatban van a többi helyi aktorral ahhoz, hogy megfelelően tudjon koordinálni közöttük.

„Mindannyiunk felelőssége” – tudatosabb közösségi magatartást előmozdító feladatok

Komoly gond, hogy sok esetben nem kellően támogatók a hátrányos helyzetű/roma közösségek tagjai az olyan közfeladat-ellátókkal szemben, akik sokszor azonnali intézkedésekre kényszerülnek a munkájuk során. Erre adhatnak jó választ azok a tevékenységek, amelyek ezen próbálnak meg változtatni.

Érdemi tevékenységek

- Szimulációs gyakorlatok szervezése.
- Előadások szervezése és egyes jogesetek részletes, gyakorlati és jogszabályi értelmezése a célcsoport tagjaival közösen.
- Tájékoztató anyagok terjesztése.

Mikor indulhat a tevékenység

A közfeladat-ellátásban érintett szervekkel, szervezetekkel történt egyeztetéseket és megállapodásokat követően azonnal – reálisan tervezve 2018 szeptemberétől.

Javasolt résztvevői létszámok, indikátorok

Cél, hogy 10-12 családot el lehessen érni már a tevékenység megkezdésének elején, majd mindent el kell követni azért, hogy ez a szám növekedhessen.

Humán erőforrás igény

A „Légy része a közfeladatnak!” elnevezésű intézkedéshez hasonlóan itt is a szereplők széles körének együttműködésére van szükség.

IDEOLÓGIAI (POLITIKAI) KONSZENZUS MEGTEREMTÉSE

A korábbiakban nem esett róla szó, de mindenképpen kiemelt jelentősége lesz az Akciótervben javasolt intézkedések sikeres teljesülésében annak, hogy miként sikerül egységes, konszenzuson alapuló, támogató magatartásra bírni a helyi politikai/ideológiai szereplőket. A Társadalmi Felzárkózási Stratégiában és az Akciótervben megfogalmazott gondolatok a jelenkor hazai és helyi társadalmi nehézségeire pártpolitikai álláspontoktól függetlenül reflektálnak, és remélhető, hogy azokkal nemcsak a szakmai aktorok, de a politikai szereplők is egyet tudnak érteni. Ezért lenne fontos, hogy a megvalósítással kapcsolatos teendőkhöz is álljon rendelkezésre minden releváns helyi politikai szereplő támogatása, ehhez pedig néhány további intézkedést javasolunk.

a) Összpárti társadalmi felzárkózási kerekasztal

A helyi képviselőtestületbe tagot adó pártok számára kínál ez a grémium arra lehetőséget, hogy rendszeresen találkozzva megvitassák, milyen irányba halad saját megítélésük szerint a társadalmi felzárkózás kérdése az országban, valamint Kecskeméten. A kerekasztalba az említett pártok javasolhatnak tagokat saját megválasztott képviselőik közül, valamint lehetőség lenne arra is, hogy egyes tematikus egyeztetésekre civil szervezetek is meghívást kapjanak.

Javaslat: a grémium 6 havonta üljön össze.

b) Pártok által közösen vállalt társadalmi egyeztetések, fórumok

Amennyiben elfogadjuk, hogy a társadalmi felzárkózás támogatása minden pártideológia számára kiemelten fontos, úgy elvárható az is, hogy a helyi közösség előtt együttesen lépjenek fel, és próbáljanak meg közösen tenni azért, hogy a Társadalmi Felzárkózási Stratégiában megfogalmazott célok elérhetőek legyenek. Erre kínálnának jó alkalmat olyan lakossági fórumok vagy közösségi egyeztetések, amelyeken minden, a helyi képviselőtestületbe tagot adó párt képviselője jelen lehetne, és folyamatos konszenzust keresve próbálnák meg a helyi célcsoportot segíteni. Ezek lehetnek tematikus jellegű találkozások a célcsoporttal (egészségügy, oktatás, lakhatás, drogprevenció, stb.), vagy kapcsolódhatnak az esztendő folyásához kötődő feladatokhoz, történésekhez (pl. beiskolázás, téltre való felkészülés, nyári szünidő, stb.).

Javaslat: minden év elején meghatározható lenne, hogy minimum hány rendezvényt próbálnak meg az adott aktorok megszervezni.

c) Közösen elfogadott éves felzárkózási jelentés – a társadalmi felzárkózási minimumok éves teljesítése

A stratégia az elkövetkező 5-8 év vonatkozásában fogalmaz meg ajánlásokat. Amennyiben Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata úgy dönt, hogy ezek közül egyes intézkedéseket el is indít a jövőben, úgy a képviselők meghatározhatják, hogy melyek azok a társadalmi felzárkózási minimumok vagy folyamatosan ellátandó tevékenységek, amelyek a következő évek során elvárhatóak, megkövetelhetőek lesznek a mindenkori városvezetéstől. Ez egyfajta garancia lenne arra, hogy függetlenül a várost vezető személy politikai irányultságától a legfontosabb feladatok mindig ellátásra kerülnek, a legfontosabb minimumok mindig teljesülni fognak a társadalmi felzárkózás kérdésében. Erről az egyes pártok szándéknyilatkozatot is elfogadhatnak, amit minden párt aláír, és amely ezt is előírja majd, hogy minden esztendőben szülessen egy éves jelentés arról, hogyan haladnak a társadalmi felzárkózás érdekében meghatározott feladatok. Ez egyfajta politikai felelősséget ró minden helyi szereplőre.

Zárszó

A Társadalmi Felzárkózási Stratégia megkísérelte a társadalmi felzárkózáshoz kapcsolódó legfontosabb általános tendenciákat gyakorlati szempontból bemutatni, valamint rávilágítani arra, milyen megoldási javaslatok segíthetik az egyes kedvezőtlen folyamatok lassítását, megállítást, visszafordítását. A dokumentum kiemelten foglalkozott a gazdaság és a foglalkoztathatóság kérdésével, mert jelen pillanatban úgy tűnik, ez a témakör kínálhatja elsősorban a társadalmi felzárkózást a város hátrányos helyzetű és roma közössége számára.

A Stratégiához tartozó Akcióterv olyan beavatkozásokat kínál Kecskemét városa számára, amelyekhez helyben rendelkezésre áll a szükséges humán erőforrás, valamint az eddigi tapasztalatok és helyben meglévő szakmai tudás garancia lehet a sikeres megvalósításra. Egyes javasolt tevékenységek más településeken kerültek korábban megvalósításra, az azokból eredő tapasztalatok természetesen hasznosíthatók Kecskeméten is.

A Stratégia elfogadását követően megalkotni javasolt Közösségi Beavatkozási Terv elképzeléseink szerint kifejezetten gyakorlati felvetéseket és feladatokat határoz meg az élet legfontosabb területein, elsősorban a helyi roma közösség felzárkózási esélyeinek a növelése érdekében. Ezekhez a tervezett feladatokhoz, beavatkozásokhoz a javasolt dokumentum forrásigényt is rendel majd.

A Stratégia és Akcióterv elkészítésében megkülönböztetett figyelemmel köszönöm meg az alábbi személyek segítségét és támogatását:

Libor Zoltán - főtanácsos, Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala

Csonka Imre - osztályvezető, Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala

Dr. Szeberényi Gyula Tamás – alpolgármester, Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala

Mák Kornél - alpolgármester, Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala

Radics Kálmán – elnök, Kecskemét Megyei Jogú Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata

Kerti István – alezredes, Kecskeméti Rendőrkapitányság vezetője

Tarnóczy László - ezredes, Kecskeméti Rendőrkapitányság helyettes vezetője

Bodnár Tibor - tanügy-igazgatási referens, Kecskeméti Tankerületi Központ

Leviczky Cirill – főigazgató, Kecskeméti Szakképzési Centrum

Oláh Anna - szakmai vezető, Mezei utcai közösségi ház

Somogyiné Laczi Tímea - szociológus, Református Cigánymisszió

Szabó Csaba – ifjúságfejlesztési vezető, Hirös Agóra Kulturális Központ Nonprofit Kft.